

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta právnická

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Odpovědnost orgánů akciové společnosti

Plzeň 2016

Matyáš Moska

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci na téma *Odpovědnost orgánů akciové společnosti* zpracoval samostatně, a že jsem vyznačil prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpal, způsobem ve vědecké práci obvyklým.

V Plzni, 29. března 2016

Matyáš Moska

Obsah

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK.....	3
ÚVOD.....	4
1 AKCIOVÁ SPOLEČNOST	6
1.1 OBEČNÝ POHLED	6
1.2 HISTORICKÝ POHLED	7
1.3 VNITŘNÍ USPOŘÁDÁNÍ AKCIOVÉ SPOLEČNOSTI	11
1.3.1 <i>Valná hromada</i>	12
1.3.2 <i>Monistický systém</i>	13
1.3.2.1 Správní rada	15
1.3.2.2 Statutární ředitel.....	16
1.3.3 <i>Dualistický systém</i>	17
1.3.3.1 Představenstvo	17
1.3.3.2 Dozorčí rada.....	19
2 PRÁVA A POVINNOSTI ORGÁNŮ AKCIOVÉ SPOLEČNOSTI.....	21
2.1 POVINNOST JEDNAT S PÉČÍ ŘÁDNÉHO HOSPODÁŘE	21
2.1.1 <i>Povinnost loajality</i>	24
2.2 PRAVIDLO PODNIKATELSKÉHO ÚSUDKU	26
2.3 VZTAH POVINNOSTI JEDNÁNÍ S PÉČÍ ŘÁDNÉHO HOSPODÁŘE A PRAVIDLA PODNIKATELSKÉHO ÚSUDKU.....	28
2.4 ZÁKAZ KONKURENCE	28
2.5 PRAVIDLA O STŘETU ZÁJMŮ	29
2.6 CORPORATE GOVERNANCE	30
3 ODPOVĚDNOST ORGÁNŮ AKCIOVÉ SPOLEČNOSTI	32
3.1 K POJMU ODPOVĚDNOSTI OBEČNĚ	32
3.2 DRUHOVÉ ČLENĚNÍ SOUKROMOPRÁVNÍ ODPOVĚDNOSTI.....	35
3.3 ODPOVĚDNOST VŮČI SPOLEČNOSTI	35
3.3.1 <i>Odpovědnost funkční</i>	36
3.3.2 <i>Povinnost k náhradě škody</i>	38
3.3.2.1 Objektivní povinnost k náhradě škody.....	40
3.3.2.2 Subjektivní povinnost k náhradě škody	41
3.3.2.3 Povinnost vydat prospěch	42
3.3.2.4 Smluvní vypořádání újmy.....	42
3.3.2.5 Promlčení.....	44
3.3.3 <i>Akcionářská (derivativní) žaloba</i>	44
3.3.4 <i>Odpovědnost za porušení zákazu konkurence</i>	46
3.4 ODPOVĚDNOST VŮČI AKCIONÁŘŮM	46
3.4.1 <i>Žaloba na náhradu reflexní újmy</i>	47
3.5 ODPOVĚDNOST VŮČI TŘETÍM OSOBÁM	48
3.6 RUČENÍ ČLENŮ ORGÁNŮ PŘI ÚPADKU OBCHODNÍ KORPORACE.....	49
4 ODPOVĚDNOST ORGÁNŮ AKCIOVÉ SPOLEČNOSTI DLE NĚMECKÉ PRÁVNÍ ÚPRAVY	51
4.1 ORGÁNY AKCIOVÉ SPOLEČNOSTI DLE AKTG	51
4.2 POVINNOSTI ORGÁNŮ AKCIOVÉ SPOLEČNOSTI DLE AKTG	53
4.3 POJETÍ ODPOVĚDNOSTI V NĚMECKÉM PRÁVNÍM ŘÁDU	55
4.4 NĚMECKÁ ÚPRAVA POVINNOSTI K NÁHRADĚ ŠKODY.....	55
ZÁVĚR.....	57
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ.....	61

Seznam použitých zkratk

a. s.	akciová společnost
OZ	zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
ZOK	zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)
InsZ	zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)
AHGB	zákon č. 1/1863 ř. z., všeobecný obchodní zákoník (Allgemeines Handelsgesetzbuch)
AktG	německý akciový zákon z 6. 9. 1965, Aktiengesetz, ve znění pozměňujícího zákona z 22. 12. 2015 (BGBl. I S. 2565)
HGB	německý obchodní zákoník z 10. 5. 1897, Handelsgesetzbuch, ve znění pozměňujícího zákona z 11. 3. 2016 (BGBl. I S. 396)
BGB	německý občanský zákoník z 18. 8. 1896, Bürgerliches Gesetzbuch, ve znění pozměňujícího zákona z 11. 3. 2016 (BGBl. I S. 396).
NS	Nejvyšší soud

Úvod

Ve své diplomové práci se hodlám zaměřit na problematiku odpovědnosti orgánů akciové společnosti. Pro toto zkoumání zvolím klasické metody, především metodu analýzy, syntézy, komparace a kompilace, kdy postupně rozeberu nejdříve problematiku akciové společnosti v rovině obecné, její historický vznik a jeho okolnosti, vývojové tendence a stručně nastíním její historii v českých zemích.

Dále pak rozeberu právní úpravu jejich orgánů *de lege lata* obsaženou v zákoně o obchodních korporacích. Ve stěžejní kapitole této práce se zaměřím na práva a povinnosti orgánů akciové společnosti dle občanského zákoníku¹ a zákona o obchodních korporacích a z těchto vyplývající odpovědnost, a to především v rovině obecné, soukromoprávní. Za základní povinnost členů volených orgánů akciové společnosti lze označit povinnost jednat s péčí řádného hospodáře. Tuto, pod ní spadající povinnost loajality, pravidlo podnikatelského úsudku a jejich vzájemný vztah, zákaz konkurence, pravidla o střetu zájmů a problematiku corporate governance pak rozeberu v kapitole č. 2.

V další kapitole nazvané shodně s tématem předkládané práce, tedy odpovědnost orgánů akciové společnosti, se hodlám zaměřit především na odpovědnost v rovině obecné, kdy rozeberu teoretické aspekty tohoto ústředního právního institutu, přičemž postupně pojednám o odpovědnosti členů orgánů a. s. vůči společnosti, akcionářům a třetím osobám, kdy závěrem kapitoly rozeberu též ručení členů orgánů při úpadku obchodní korporace.

Samostatnou kapitolu pak věnuji srovnání české právní úpravy odpovědnosti orgánů akciové společnosti s úpravou německou, k čemuž by mi mělo být nápomocné dvousemestrální studium, jež jsem absolvoval v rámci studijního programu Erasmus+ na Universität Bayreuth ve Spolkové republice Německo v letech 2014–2015. V této části práce se hodlám zaměřit především na německý protějšek povinnosti péče řádného hospodáře, pravidla podnikatelského úsudku a dále pak srovnání úpravy povinnosti k náhradě škody.

V rámci studia legislativy, judikatury a odborné literatury se takto pokusím blíže seznámit s těmito dvěma odlišnými právními úpravami a dosažené poznatky

---

¹ zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, pro nějž jsem zvolil zkratku „OZ“. Ačkoli si uvědomuji jistou zažitou zvyklost v užívání zkratky „NOZ“, i nový občanský zákoník podléhá běhu času a v době, kdy píše tuto práci, je účinný již více než dvě léta. Je potom otázkou, jak dlouho ho bude možné nazývat „novým“.

za pomoci komparační metody zhodnotit. Se závěry svého studia a nabytými poznatky se se čtenářem podělím na shrnujících řádkách této práce.

Co se pramenů předkládané práce a zhodnocení dosavadních prací na tomto poli týče, lze konstatovat, že toto dříve autorsky poměrně přehlížené téma² se v posledních několika letech stalo předmětem zkoumání mnoha akademických děl, textů a odborných prací, přičemž se lze domnívat, že důvodem toho je kromě přijetí nové kodifikace soukromého práva, (kdy se celá úprava občanského a obchodního práva podstatným způsobem změnila a celá problematika tím tak nepochybně nabyla na zajímavosti), především přirozený vývoj a četné zkušenosti ze zemí Evropské unie. Tak se nyní problematika odpovědnosti orgánů obchodních korporací stává po vzoru vyspělých právních řádů jedním z ústředních témat komercialistiky i u nás v České republice. Z tohoto důvodu se mi jeví dané téma ke zpracování pro mou závěrečnou práci vhodným, neboť díky hlubšímu studiu odborných pramenů mám možnost se s touto poměrně obtížnou úpravou seznámit blíže, což lze považovat jedině za přínosné.

Nelze též přehlédnout skutečnost, že akciová společnost patří k světově nejvíce využívané formě podnikání. I z tohoto důvodu jsem si zvolil právě téma odpovědnosti orgánů akciové společnosti, neboť s přihlédnutím k rozšířenosti tohoto typu společnosti považuji za cenné se s vnitřním fungováním akciové společnosti a odpovědnostními vztahy jejích vlastních orgánů blíže seznámit.

---

² VÍTEK, Jindřich. Odpovědnost statutárních orgánů obchodních společností. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). s. 1.

1 Akciová společnost

1.1 Obecný pohled

„Člověk se rodí ve společnosti, která je určitým způsobem uspořádána, vstupuje do určitých společenských vztahů a vstupuje též do společnosti, jejíž vědomí je již historicky zformováno.“³

Ačkoli se jeví nanejvýš obtížným současnou společnost a realitu popsat způsobem, který by postihl všechny její projevy, lze vysledovat určité zákony, vzorce či metanormy, které působí jako neviditelné síly⁴ a chování celé společnosti takto podstatným způsobem formují. V systému tržního hospodářství jsou těmito silami kromě jiného zákony trhu. Trh je společenské uspořádání, kde dochází ke směně statků a peněz, přičemž je ovládán zákony nabídky a poptávky, které při vzájemném působení ekonomických subjektů (prodávajících a kupujících) spoluvytváří a stanovují ceny předmětů směny.⁵ Teoreticky vzato se jedná o poměrně jednoduchý mechanismus, který velice efektivně reguluje a stimuluje ekonomický život. Co se týče samotného trhu a jeho subjektů, ty již odpradáva podléhají pravidlům – regulaci ze strany vrchnosti. Nejde nutně o regulaci ve smyslu zdanění, nýbrž spíše o *vymezení pravidel hry*, neboť bez vynutitelnosti základních pravidel by tržní systém nemohl existovat. „Základní pravidla pro fungování tržního systému jsou dodržování smluv, ochrana soukromého vlastnictví a volný vstup na trhy. Tato pravidla musí být součástí právního řádu každé země, která má tržní ekonomiku, neboť nedostatečná vynutitelnost dodržování smluv odrazuje od obchodování, nedostatečná ochrana soukromého vlastnictví odrazuje od investování a není-li volný vstup na trhy, konkurence je potlačena.“⁶

V rámci vývoje společnosti trvajících mnoho set let se tak z původních subjektů – prodávajících a kupujících, fyzických osob – vyvinuly formy od fyzických osob odlišné, povahou abstraktní konstrukce, které jednájí svým jménem, mohou pro sebe a ve svůj prospěch nabývat práva a povinnosti,

---

³ KNAPP, Viktor. Teorie práva. Vyd. 1., 3. dot. Praha: C.H. Beck, 1995. Beckovy právnické učebnice. s. 25.

⁴ Velice známé je přirovnání k „neviditelné ruce trhu“, které podává ve svém díle Adam Smith, viz blíže SMITH, Adam. Pojednání o podstatě a původu bohatství národů. Nové přeprac. vyd. Překlad Vladimír Irgl. Praha: Liberální institut, 2001.

⁵ HOLMAN, Robert. Ekonomie. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 1999. Beckovy ekonomické učebnice. s. 12.

⁶ Tamtéž.

disponovat vlastním majetkem a tímto majetkem také odpovídat za závazky. Takto se pozvolna vyvinuly obchodní společnosti – soukromoprávní korporace, tedy právnické osoby s tzv. osobním substrátem, které svou konstrukcí sdružují více osob do jediného společenství, jež disponuje vlastní právní osobností, což poskytuje výhody právě pro působení v systému tržní ekonomiky.

Časem se mezi těmito prosadilo několik nejúspěšnějších modelů, jejichž otisk lze vysledovat napříč právními úpravami mnoha zemí. Jednou z nejvýraznějších právních konstrukcí, jejíž uspořádání ze své podstaty nahrává a přímo napomáhá kumulaci většího množství kapitálu, je *společnost akciová*. Odhlédneme-li od místní právní úpravy a zaměříme-li se na projevy, které jsou pro toto uspořádání charakteristické napříč většinou zemí, v nichž převažuje tržní hospodářství, lze si povšimnout několika výrazných prvků, které akciovou společnost zastřešují, jimiž jsou: možnost kumulace kapitálu osob na sobě navzájem nezávislých, správa společnosti oddělená od jejího vlastnictví a omezené ručení za závazky společnosti.

Současná právní úprava akciové společnosti obsažená v zákoně o obchodních korporacích vymezuje tuto společnost v ustanovení § 243 poměrně exaktně: *Akciovou společností je společnost, jejíž základní kapitál je rozvržen na určitý počet akcií. Firma obsahuje označení „akciová společnost“, které může být nahrazeno zkratkou „akc. spol.“ nebo „a.s.“*. Jedná se spolu se společností s ručením omezeným o společnost kapitálovou, přičemž akciovou společnost bychom mohli označit za kapitálovou společnost nejtypičtější. Právní úprava akciové společnosti ovšem prošla za poslední staletí poměrně znatelným vývojem, přičemž do současné podoby dospěla postupně krok po kroku.

1.2 Historický pohled

Za předchůdcem tohoto obchodněprávního institutu se musíme vypravit již do dob antiky, konkrétně do dob klasického římského práva. Stopy lze najít již v klasické římskoprávní *societas iuris civilis*. Dle T. Dvořáka lze pak další vývojový předstupeň akciových společností v moderním smyslu nalézt dále až ve středověku, v prostředí ekonomicky vyspělých severoitalských měst, kdy již od 12. století existovaly v oblasti severní Itálie bankovní spolky s omezeným

ručením společníků, jejichž podíly se upisovaly a byly zcizitelné.⁷ Akciové společnosti v moderním smyslu pak vznikají až ve století 17. Jednou z prvních akciových společností byla Nizozemská východoindická společnost (Vereenigte Oostindische Compagnie⁸) založená roku 1602, které byl udělen obchodní monopol mezi mysem Dobré naděje a Magellanovým průlivem s četnými právy⁹. Ačkoli se nejednalo o akciovou společnost, tak jak ji chápeme dnes, považujeme tuto společnost za prvního prokazatelného předchůdce akciové společnosti v dnešním smyslu, neboť její akcie byly prvními, které byly vydané formou veřejné emise. Co se týče podobnosti s dnešní úpravou, v tomto případě lze spíše mluvit o prodloužené ruce panovníka, neboť jak již bylo zmíněno výše, tato a ostatní podobné společnosti disponovaly značnými privilegii panovníka či státu a sloužila jim celá řada imunit.

Dle T. Dvořáka si značné obliby akciové společnosti získávají již od 17. století tam, kde byla rozvinutá ekonomika a stabilní politická a hospodářská situace. Logicky ve všech oblastech, kde lze úspěšně rozvinout podnikání ve velkém rozsahu. „Proto zejména ve Velké Británii a Nizozemí, tedy ve státech, které jako první prošly buržoazními revolucemi a překonaly feudalismus, se tyto společnosti dočkaly velké obliby a začaly se nejrychleji rozvíjet. Až do roku 1807, kdy byl ve Francii vydán *Code de commerce*,¹⁰ platil v celé Evropě tzv. oktrojový systém, tedy že založení společnosti bylo možno jen na základě zvláštního právního předpisu, který připustil založení společnosti a udělil jí stanovy. Tento systém byl nesmírně rigidní, pomalý a nepružný a zakládání společností spíše znemožňoval, než podporoval. *Code de commerce* tento systém prolomil zavedením systému koncesního (povolovacího). V habsburské říši byl koncesní režim poprvé zaveden r. 1838 pouze ve vztahu k železnicím. Všeobecně byl koncesní systém v habsburské říši zaveden až novým AHGB¹¹; akciové společnosti zde byly upraveny v čl. 207–249.“¹²

Naproti tomu první akciovou společností, která vznikla na území Čech, byla K.K. privilegierten Zucker-Raffinerie in Königsaal bey Prag (C.k.

---

⁷ DVOŘÁK, Tomáš. Akciová společnost a Evropská společnost. 2., aktualiz. vyd. Praha: ASPI, 2009. Právnícké osoby. s. 1.

⁸ V doslovném překladu „Sjednocená Východoindická společnost“.

⁹ Mezi jinými například právo uzavírat smlouvy se sousedními státy, v nových oblastech jmenovat správní úředníky a udržovat ozbrojené síly.

¹⁰ Francouzský obchodní zákoník z roku 1807 vydaný za 1. císařství.

¹¹ Všeobecný obchodní zákoník (Allgemeines Handelsgesetzbuch), spolu s uvozovacím zákonem vydaný pod č. 1/1863 ř. z., s účinností od 1. 7. 1863; v českých zemích platný až do 31. 12. 1950.

¹² DVOŘÁK, Tomáš. Akciová společnost a Evropská společnost. 2., aktualiz. vyd. Praha: ASPI, 2009. Právnícké osoby. s. 2.

privilegovaná rafinerie cukru ve Zbraslavi u Prahy) založená 1. 7. 1792,¹³ tedy skoro o 200 let později ve srovnání s prvními akciovými společnostmi ve Velké Británii a Nizozemsku. Byla to rafinerie třtinového cukru. Mezi další významné akciové společnosti v dějinách českých zemí lze zařadit např. Škodovy závody v Plzni (akciová společnost od r. 1899), Laurin & Klement (akciová společnost od r. 1907). Z pozdějších významných akciových společností lze zmínit pak např. Československou námořní plavbu, mezinárodní společnost založenou r. 1959 nebo Československou obchodní banku založenou r. 1965.

Co se právních předpisů účinných na území historických českých zemí týče, první významnou normou, která obsahovala zmínku o akciové společnosti, byl císařský patent č. 253/1852 ř. z., ze dne 26. 11. 1852, jímž se vydávají nová zákonná ustanovení o spolcích (zákon spolkový).

Podle ustanovení § 1 spolkového zákona se ke zřízení všech druhů spolků vyžadovalo zvláštní povolení státní správy.¹⁴

O 11 let později byl přijat již zmíněný AHGB, k čemuž T. Dvořák dodává,¹⁵ že úprava akciové společnosti ve všeobecném obchodním zákoníku byla již od samého začátku čteně kritizována, neboť od samého počátku trpěla nedostatky, a proto byla situace prozatímně vyřešena přijetím nařízení ministerstva vnitra, financí, obchodu, práv a orby č. 175/1899 ř. z., jímž se vyhláší regulativ pro zřizování a přeměňování akciových společností v oboru průmyslu a obchodu (akciový regulativ). Tento prozatímní stav z roku 1899 ovšem „přetrval i vznik Československé republiky v roce 1918, jakož i celý Protektorát Čechy a Morava, takže nakonec byly čl. 207–249 AHGB i samotný akciový regulativ (spolu s dalšími předpisy) zrušeny až zákonem č. 243/1949 Sb., o akciových společnostech.“¹⁶

Z předválečných předpisů upravujících vznik a fungování akciové společnosti je nutné zmínit ještě nařízení vlády Republiky československé 465/1920 Sb. z. a n. o zřizování společností s r. o. a společností akciových (komanditních na akcie), o zvyšování základního kapitálu těchto společností a zakládání pobočných ústavů. T. Dvořák k následnému poválečnému vývoji

---

¹³ DVORÁK, Tomáš. Akciová společnost a Evropská společnost. 2., aktualiz. vyd. Praha: ASPI, 2009. Právnícké osoby. s. 2.

¹⁴ BĚLOHLÁVEK, Alexander J. Komentář k zákonu o obchodních korporacích. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. s. 1117.

¹⁵ DVORÁK, Tomáš. Akciová společnost a Evropská společnost. 2., aktualiz. vyd. Praha: ASPI, 2009. Právnícké osoby. s. 3.

¹⁶ Tamtéž.

konstatuje, že „jakkoliv se to může jevit poněkud paradoxním, skutečností zůstává, že systém, který byl nepřátelsky zaujat vůči tržní ekonomice a kapitálu obecně, akciovou společnost jakožto nejtypičtější a nejčistší formu kapitálového podnikání zcela nevyrazil (oproti s. r. o., v. o. s. a k. s., které byly bez náhrady zrušeny v roce 1950), ačkoli valná část jich byla znárodněna již v roce 1945 a zbývající po roce 1948. Několik akciových společností znárodnění přežilo, byť jejich praktický význam byl minimální.“¹⁷

„Dne 17. listopadu 1949 byl Národním shromážděním Republiky československé přijat zákon č. 243/1949 Sb. z. n., o akciových společnostech, jenž prostřednictvím své derogační klauzule zrušil od počátku své účinnosti platnost, popřípadě použitelnost všech předpisů, které odporovaly jeho ustanovením. Výčet předpisů byl demonstrativní, mj. mezi ně patřil akciový regulativ a některá ustanovení dvou shora uvedených (císařský patent, nařízení vlády). Za akciovou společnost byla podle zákona z roku 1949 považována společnost, jejíž základní kapitál byl rozvržen na podíly a akcionář neručil za její závazky osobně. Ke vzniku společnosti bylo třeba státního povolení, schválení stanov a zápisu do obchodního rejstříku.“¹⁸

Zajímavostí je, že právní forma akciové společnosti byla státem využívána právě pro obchodování se západními státy, kdy za akciové společnosti československý stát, ačkoli byl jejich jediným akcionářem, nenesl v případě neúspěchu žádné záruky.¹⁹ Kromě akciové společnosti nemohla být na našem území zakládána žádná jiná obchodní společnost. Tato úprava z roku 1949 vydržela poměrně dlouhou dobu a zákon pozbyl účinnosti až v roce 1990, kdy byl zrušen zákonem č. 104/1990 Sb., o akciových společnostech. Tímto předpisem zákonodárce reagoval na změnu společenských poměrů, ovšem nutno podotknout, že rychlost, jakou parlament zákony v této době přijímal, byla jednoznačně na úkor jejich promyšlenosti a kvality. Takto byla téměř všechna normativní ustanovení ze zákona o akciových společnostech následně přejata do obchodního zákoníku z roku 1991,²⁰ jehož další novelizace by vydaly na zvláštní diplomovou práci. K tomu T. Dvořák poznamenává, že se již záhy ukázalo, že tato úprava

---

¹⁷ DVORÁK, Tomáš. Akciová společnost a Evropská společnost. 2., aktualiz. vyd. Praha: ASPI, 2009. Právnícké osoby. s. 3.

¹⁸ BĚLOHLÁVEK, Alexander J. Komentář k zákonu o obchodních korporacích. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. s. 1119.

¹⁹ DVORÁK, Tomáš. Akciová společnost a Evropská společnost. 2., aktualiz. vyd. Praha: ASPI, 2009. Právnícké osoby. s. 3.

²⁰ Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník

nejenže neodpovídá potřebám doby, ale zcela přehlíží veškerý vývoj a dosažený pokrok v právních úpravách akciových společností ve vyspělých státech Evropy a západního světa obecně, k čemuž pak již v polovině 90. let 20. století přistoupila naléhavá potřeba harmonizovat právní řád s požadavky ES/EU, na což zákonodárce musel reagovat dalšími novelami. Takto dosažený stav, ačkoli plně harmonizován s právem ES/EU, trpěl četnými neduhy, především pak legislativně-technickými nedostatky, formalismem a přílišnými omezeními podnikatelského života.

Obchodní zákoník, zákon č. 513/1991 Sb., byl tak již od svého přijetí v roce 1991 předmětem rozsáhlých diskusí odborné veřejnosti. „Je tomu tak zejména proto, že ačkoli byl koncipován jako projekt sledující definitivní a dobré řešení, nutné pro přechod od direktivně řízené ekonomiky k ekonomice tržní, záhy se projevil jeho nedokonalosti a neschopnost odolávat novelizačním tlakům.“²¹ Výsledkem je přebujelá a značně formalizovaná úprava obchodního práva. Co se týče rekodifikace, dne 3. února 2012 byly schváleny zákony č. 89/2012 Sb. a 90/2012 Sb., které s účinností od 1. 1. 2014 nahradily dosavadní nevyhovující občanský a obchodní zákoník. Ustanovení týkající se akciové společnosti jsou tak s účinností od 1. 1. 2014 upravena v zákoně o obchodních korporacích.

1.3 Vnitřní uspořádání akciové společnosti

V oblasti vnitřní struktury a. s. přišla nová kodifikace s významnou novinkou, a sice možností zvolit si mezi dvěma systémy vnitřní organizace správy společnosti. Tradiční dualistická struktura vnitřních orgánů je známá z úpravy předchozí, struktura monistická je potom u klasické akciové společnosti v našich právních vodách novinkou, kterou ovšem můžeme znát již z úpravy společnosti evropské na základě zákona č. 627/2004 Sb., o evropské společnosti. Takto se zákonodárce inspiroval zahraniční právní úpravou a možnost volby zpřístupnil i u společnosti akciové. Panují-li pochybnosti ohledně volby systému vnitřního uspořádání, platí, že je zvolen systém dualistický. Takto přímo podává ustanovení § 396 odst. 3 ZOK.

Orgány a. s. lze rozdělit na orgány statutární (výkonné) a orgány kontrolní, přičemž v monistickém modelu považujeme za statutární orgán statutárního ředitele, v dualistickém pak představenstvo. Oběma systémům uspořádání věnuji

---

²¹ Důvodová zpráva k zákonu č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích.

zvláštní podkapitolu níže. Co se týče orgánů kontrolních, těmi jsou správní rada (v monistickém modelu), dozorčí rada (v modelu dualistickém) a svým způsobem i valná hromada, které ovšem nepřísluší kontrola ve všech oblastech, neboť zasedá jen jednou za čas, zpravidla jednou za účetní období.

1.3.1 Valná hromada

Valná hromada je nejvyšším orgánem společnosti. Bez ohledu na systém vnitřního uspořádání společnosti dle ustanovení § 398 odst. 1 ZOK platí, že valná hromada je orgánem, v rámci něhož akcionáři vykonávají své právo podílet se na řízení společnosti.²² Do její působnosti spadá celá škála rozhodování a jako orgán ji nelze zrušit či vyloučit, neboť je orgánem zřízeným ze zákona trvale. Ve vnitřní struktuře a. s. má valná hromada výsadní postavení, jelikož jí přísluší rozhodovat o zásadních otázkách, které se týkají chodu společnosti a jejího směřování. Z povahy věci se jedná o orgán kontrolní, nikoli statutární. Toto plyne ze skutečnosti, že valná hromada, ačkoli zřízena trvale, jedná pouze v rámci zasedání, což je zpravidla alespoň jednou za účetní období, ovšem co do četnosti jejího svolávání (vyjma výše uvedeného „alespoň jednou za účetní období, ledaže stanovy určí, že valná hromada má být svolána častěji“ v ustanovení § 402 ZOK) zákon meze neklade. Pokud jde o problematiku frekvence svolávání valné hromady, tu obchodní zákoník upravoval stejně. ZOK tedy v této věci nepřinesl změny. Lze říci, že z důvodu méně frekventovaného zasedání valné hromadě nepřísluší průběžná dílčí kontrola plnění úkolů statutárního orgánu. To je ponecháno kontrolním orgánům za tímto účelem vzniklým – dozorčí či správní radě. V rámci zasedání valné hromady akcionáři kromě výše uvedeného vykonávají své právo podílet se na řízení společnosti též tak, že realizují své právo kontroly chodu společnosti.

Členy tohoto orgánu jsou všichni akcionáři, přičemž účast na jejím zasedání patří k základním právům každého akcionáře společnosti. Účast akcionáře na valné hromadě je možná osobně nebo v zastoupení. Valnou hromadu svolává představenstvo společnosti, případně jeho člen, kdy členové

---

²² Dosud platilo, že akcionář musí svou vůli a tedy právo podílet se na řízení společnosti vykonávat na zasedání valné hromady osobně. Zákonodárce nově zakotvuje možnost hlasování *per rollam*, tedy uplatnění vůle akcionáře též mimo valnou hromadu. Tato možnost hlasování byla dosud vyhrazena jen společnosti s ručením omezeným.

představenstva se jejího zasedání účastní vždy povinně²³ a mají právo, aby jim bylo uděleno slovo kdykoliv o to požádají. Valná hromada rozhoduje většinou hlasů přítomných akcionářů (nestanoví-li zákon nebo stanovy jinak), a to formou usnesení. Valná hromada je usnášeníschopná dle ustanovení § 412 ZOK za předpokladu, že jsou přítomni akcionáři vlastníci akcie, jejichž jmenovitá hodnota nebo počet přesahuje 30 % základního kapitálu. Zákon ovšem připouští odlišnou úpravu prostřednictvím stanov. Zákonodárce přímo stanoví, že místo, datum a hodinu konání valné hromady je třeba určit tak, aby v účasti na zasedání akcionář nebyl nepřiměřeně omezen.

Co se týče působnosti valné hromady, do té dle ustanovení § 421 ZOK náleží zejména rozhodování o vnitřním chodu a organizaci společnosti, tedy rozhodování o změně stanov, rozhodování o změně výše základního kapitálu a o pověření představenstva ke zvýšení základního kapitálu, volba a odvolání členů statutárních orgánů, pokud není stanovami určeno, že tato působnost náleží dozorčí radě, volba a odvolání členů kontrolních orgánů, a to s výjimkou členů dozorčí rady, které nevolí valná hromada. Do působnosti valné hromady dále náleží například schválení řádné, mimořádné nebo konsolidované účetní závěrky, rozhodnutí o rozdělení zisku, nebo o úhradě ztráty a dále pak rozhodnutí o zrušení společnosti s likvidací. Valná hromada si ovšem nemůže vyhradit rozhodování těch případů, které do její působnosti zákon nebo stanovy nesvěřují. Toto má za následek, že výkonný orgán akciové společnosti (např. představenstvo) nelze usnesením valné hromady zavázat v případech, kdy k tomu tato není zmocněna stanovami či zákonem. Lze si tedy představit situaci, kdy stanovy takovou působnost valné hromadě nesvěří, zákon mlčí, a akcionář v důsledku toho může po mém soudu důvodně nabýt dojmu, že je tím omezen výkon jeho základního práva podílet se na řízení společnosti prostřednictvím účasti na valné hromadě tak, jak se říká v ustanovení § 398 odst. 1 ZOK.

1.3.2 Monistický systém

Tuto novinku – obligatorní možnost volby mezi monistickým a dualistickým systémem vnitřního uspořádání – do našeho právního řádu zavádí

---

²³Usnesení NS sp. zn. 29 Cdo 3009/2007 z 27. 1. 2009: „*Nebrání-li jim v tom vážné důvody, jsou členové představenstva zásadně povinni se účastnit jednání valné hromady. Neúčast členů představenstva na jednání valné hromady nemůže být sama o sobě důvodem pro vyslovení neplatnosti usnesení přijatých valnou hromadou.*“

zákonodárce dle důvodové zprávy v souladu s vývojem v oblasti evropského práva. Řešení, které zákonodárce zvolil, sleduje zejména řešení francouzské a italské. V některých detailech se zákonodárce inspiroval též úpravou švýcarskou. Autoři zákona v důvodové zprávě tento systém vnitřního uspořádání společnosti charakterizují tak, že se jedná o systém, ve kterém je povinně vytvářen vždy jeden orgán, jenž má výkonné členy, kteří jsou pověřeni statutárními činnostmi a dále pak členy pověřené kontrolní činností. Tito členové z povahy věci stojí mimo exekutivu. Monistická struktura je dělena takto:

- statutárním orgánem je statutární ředitel,²⁴
- kontrolním orgánem je správní rada.

Monistický systém vnitřní správy společnosti vychází z angloamerické tradice a též bývá někdy nazýván modelem *anglosaským*. Jedná se o systém řízení, v němž je největší výhodou rychlost rozhodovacího procesu, neboť v čele statutárního orgánu stojí jediná osoba. Statutární ředitel bývá takto nazýván generální ředitel. Tradiční je monistický systém například také ve Francii, kde převažuje.²⁵

Co se týče uplatnění monistického systému vnitřního uspořádání u nás, lze se domnívat, že díky své oblíbenosti v angloamerickém právním prostředí ho zde budou využívat zejména zahraniční právnické osoby pro své dceřiné společnosti, začínající podnikatelé a malé a střední podniky, jelikož je svou strukturou jednodušší variantou ke správě společnosti a zároveň uspořádáním, ve kterém bude správa společnosti méně nákladná.²⁶ To platí tím spíše v tzv. zúženém monistickém modelu, kdy statutární ředitel je zároveň jediným členem a předsedou správní rady.

Současným největším problémem monistického systému je nejasná úprava a výklad zákona ohledně analogického užití úpravy pro systém dualistický. Obchodní zákoník byl v důsledku četné novelizace kritizován především pro nepřehlednost a tak se zákonodárce vydal v nové úpravě co nejjednodušší cestou,

---

²⁴ Zákonodárce v ustanovení § 463 odst. 3 ZOK řeší otázku kumulace funkcí předsedy správní rady a statutárního ředitele s tím, že stanoví, že tato je možná.

²⁵ BĚLOHLÁVEK, Alexander J. Komentář k zákonu o obchodních korporacích. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. s. 1930.

²⁶ OBERTOVIÁ, Alice. 83961. Postavení člena představenstva po rekodifikaci. epravo.cz. [online]. 4. 7. 2012 [cit. 2016-03-02]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/postaveni-clena-predstavenstva-po-rekodifikaci-i-83961.html>

kdy je monistické struktúre věnováno jen několik málo ustanovení, přičemž je odkazováno na úpravu systému dualistického, která má být užita analogicky. Toto s sebou v současné době přináší mnoho výkladových nejasností, obzvlášť v oblasti vymezení působnosti některých orgánů.

1.3.2.1 Správní rada

Správní rada patří mezi základní orgány společnosti, přičemž svou povahou je orgánem *sui generis*. Lze o ní mluvit jako o orgánu kvazi kontrolním. Dle důvodové zprávy je tento orgán obsahově (věcně) nejbližší dozorčí radě, nicméně o orgán obdobný se nejedná. Co se týče inspirace zahraniční úpravou, neplatí zde omezení, které známe z francouzské úpravy a úpravy evropské společnosti (SE), tedy že maximální počet členů správní rady je 18 osob. Náš zákonodárce se vydal cestou neomezeného počtu členů, přičemž toto řešení převzal z úpravy švýcarské.²⁷ Dle ustanovení § 457 ZOK má správní rada za předpokladu, že stanovy neurčí jinak, členy 3.

Správní rada je v zákoně o obchodních korporacích vymezena pouze 6 ustanoveními. Je to z důvodu již uvedené přehlednosti a úspornosti, aby zákonodárce nemusel zbytečně duplikovat ustanovení o dozorčí radě. ZOK výslovně říká, že tam, kde se v zákoně stanoví o dozorčí radě, rozumí se tím dle okolností též správní rada či předseda správní rady anebo jiný orgán s obdobnou kontrolní působností. Stejně jako dozorčí rada, je i správní rada volena valnou hromadou. Co se týče působnosti správní rady, do té náleží jakákoliv věc týkající se společnosti, ledaže ji ZOK svěřuje do působnosti valné hromady. Správní rada je tak orgánem se širokým záběrem činností. Hlavní úlohou tohoto orgánu je určování základního zaměření obchodního vedení společnosti, což lze označit za úlohu výkonného charakteru, přičemž zároveň dohlíží na jeho řádný výkon, což má na druhé straně charakter úlohy kontrolní.

Ve vztahu k odpovědnosti člena správní rady platí totéž co pro člena dozorčí rady, vztahuje se tedy na něj zákaz konkurence dle ustanovení § 451 ZOK. Člen správní rady musí být taktéž vůči společnosti loajální a svou funkci musí vykonávat pečlivě a s potřebnými znalostmi. Správní rada se zapisuje do

---

²⁷ Viz Art. 707 Abs. I. švýcarského občanského zákoníku (Schweizerisches Zivilgesetzbuch) z 10. 12. 1907.

obchodního rejstříku a její zápis je deklaratorní.²⁸ Týká-li se regulace pravomocí, vychází česká právní úprava z úpravy francouzské. Ta dle A. Bělohlávka přiznává správní radě nejširší pravomoci pro jednání jménem společnosti za všech okolností. Úprava pravomocí správní rady je úpravou kogentní. Rozhodnutí správní rady jsou ovšem přezkoumatelná soudem.²⁹

Správní rada si ze svých členů volí a odvolává předsedu, přičemž tímto může být jen fyzická osoba. Jeho hlavní rolí je řídit její činnost a dohlížet na řádný výkon funkce správní radě podřízených orgánů společnosti. Jedná se o jakéhosi prostředníka mezi nejvyšším orgánem společnosti (valnou hromadou) a orgánem kontrolním (správní radou), neboť předseda správní rady o svých poznatcích a činnosti správní rady má dle ustanovení § 462 ZOK povinnost informovat valnou hromadu. Taktéž zastupuje správní radu navenek. Pro příklad lze uvést zastupování správní rady ve sporném řízení proti statutárnímu řediteli společnosti.

1.3.2.2 Statutární ředitel

Statutární ředitel je v monistickém systému, jak jsem již uváděl výše, statutárním orgánem. Je tedy zřejmé, že se na jeho postavení aplikují obdobně ustanovení o představenstvu. Statutárního ředitele dle ustanovení § 463 odst. 1 ZOK jmenuje správní rada. Pokud není jeho volba stanovami svěřena do působnosti správní rady, náleží ze zákona do působnosti valné hromady. Lze se ovšem také dobrat jiného výkladu za pomoci argumentu speciality ustanovení o monistickém systému, které má přednost před obecným ustanovením vztahujícím se k valné hromadě v rámci generální úpravy akciové společnosti, a sice že působnost zvolit statutárního ředitele náleží správní radě. Podmínky, které jsou kladeny na výkon funkce statutárního ředitele, jsou tytéž, které ZOK klade pro členství v představenstvu. Obecně lze uvést především plnou svéprávnost a bezúhonnost. Rozdílem je pouze skutečnost, že členem představenstva může být i osoba právnická, kdežto funkci statutárního ředitele může vykonávat pouze osoba fyzická.

---

²⁸ BĚLOHLÁVEK, Alexander J. Komentář k zákonu o obchodních korporacích. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. s. 1938.

²⁹ BĚLOHLÁVEK, Alexander J. Komentář k zákonu o obchodních korporacích. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. s. 1939.

Otázku kumulace funkcí zákon přímo řeší, a to tak, že ji připouští. Statutárním ředitelem může být tedy i předseda správní rady. V tomto případě se na něj jakožto předsedu správní rady neuplatní ustanovení o dozorčí radě, nýbrž ustanovení o představenstvu. Náplní jeho funkce je obchodní vedení společnosti. Je tedy povinen jednat s péčí řádného hospodáře a odpovídá za způsobenou újmu obdobně jako členové představenstva. Za zdůraznění stojí zejména povinnost jednat s odbornou péčí, pečlivě, informovaně a v obhajitelném zájmu společnosti. Ačkoli statutárnímu řediteli přísluší obchodní vedení,³⁰ správní rada dle ustanovení § 460 odst. 1 ZOK vymezuje jeho základní zaměření. Výkon funkce statutárního ředitele je upraven smlouvou o výkonu jeho funkce, kterou má povinnost schválit správní rada.

1.3.3 Dualistický systém

Tento systém vnitřního uspořádání zná naše právní úprava již od dob všeobecného obchodního zákoníku (AHGB) z roku 1863, doplněného roku 1899 akciovým regulativem, kdy všeobecný obchodní zákoník stanovil, že obligatorně zřizovanými orgány jsou valná hromada, dozorčí rada a představenstvo. Takováto struktura a. s. je u nás možná (a využívaná) dodnes. Díky své dlouholeté tradici se oproti systému monistickému těší nepoměrně větší oblibě. Tato koncepce vychází z myšlenky, že jsou ve společnosti kromě orgánu nejvyššího (valné hromady) zřizovány dva orgány s velkým okruhem působnosti a silnými pravomoci, a sice představenstvo a dozorčí rada.

1.3.3.1 Představenstvo

Představenstvo je statutárním orgánem společnosti a přísluší mu obchodní vedení společnosti. Představenstvo rozhoduje nezávisle v těch věcech, které

---

³⁰ Pojem obchodního vedení je vymezeno toliko judikaturou, a sice usnesením Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 5 Tdo 94/2006 ze dne 5. 4. 2006: „Pod pojem obchodního vedení se zpravidla zahrnuje organizace a řízení podniku, který náleží společnosti, řízení zaměstnanců, rozhodování o provozních záležitostech, tj. např. zásobování, odbyt, reklama, vedení účetnictví (srov. § 135 odst. 1 obch. zák.) apod., jakož i rozhodování o podnikatelských záměrech. Pod pojem obchodního vedení pak nelze zahrnout právní úkony uzavírané společností s třetími osobami (viz citovaný § 133 obch. zák.). Do obchodního vedení společnosti však nenáleží ty činnosti, které jednatel provádí ve vztahu ke společníkům či orgánům společnosti, např. svolání valné hromady podle § 128 odst. 1 obch. zák., oznámení o následném přijetí usnesení valné hromady podle § 127 odst. 8 obch. zák., vedení seznamu společníků podle § 135 odst. 1 obch. zák. apod. neboť tyto činnosti se nedotýkají každodenní činnosti společnosti a směřují k výkonu práv společníků.“

nejdou vyhrazeny do působnosti valné hromady nebo dozorčí rady. Jako statutární orgán vyjadřuje představenstvo vůči společnosti navenek. Z právních jednání, jež představenstvo (v zastoupení společnosti) navenek učiní, vznikají společnosti práva a povinnosti. Co se týče zástupčího oprávnění představenstva, to je vůči třetím osobám neomezené. Ačkoli může být stanovami či rozhodnutím valné hromady, resp. dozorčí rady právo představenstva jednat za společnost omezeno, takové omezení směřuje pouze dovnitř společnosti a v rámci vnějších poměrů je neúčinné.

Právní úprava se odklonila od předchozí koncepce jednání právnické osoby prostřednictvím svých statutárních orgánů. Taktéž se zavedla možnost, aby členem představenstva byla i právnická osoba, pakliže vykonává svou působnost prostřednictvím fyzické osoby. I zde ovšem osoba jednající za právnickou osobu musí splňovat obecné podmínky podnikání, tedy svéprávnost a bezúhonnost a současně nebyla soudem z výkonu této funkce vyloučena. Jednání společnosti, které má vyvolat příčinné právní následky, musí být učiněno zákonem stanoveným způsobem. Má-li tedy být smlouva mezi společností a třetí osobou platně uzavřena, musí ji (v případě písemné formy) podepsat za společnost takový počet členů představenstva, který určují stanovy a který je zapsán v obchodním rejstříku. Způsob jednání jménem společnosti je zapisovanou skutečností do obchodního rejstříku, třetí osoby tak mají možnost si platnost jednání představenstva ověřit.³¹ Ačkoli se změnila koncepce jednání a nyní již společnost přímo nejedná prostřednictvím svého statutárního orgánu, nýbrž *za společnost jedná* její statutární orgán, pro tyto účely osvětlující je usnesení NS sp. zn. 30 Cdo 665/2006, ze dne 28. Června 2007,³² ve kterém se stanoví bližší povinnosti určení členů pro způsob jednání.

Představenstvo je orgánem voleným, přičemž volbu provádí valná hromada, pakliže tato není svěřena stanovami do působnosti dozorčí rady. Neurčili stanovy jinak, má představenstvo 3 členy, kteří ze svého středu volí předsedu.

---

³¹ BĚLOHLÁVEK, Alexander J. Komentář k zákonu o obchodních korporacích. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. s. 1827.

³² „(1) *Představenstvo jedná vždy jménem společnosti, protože samo nemá právní subjektivitu. Vzhledem k tomu, že může být poměrně početné, je nutno stanovit ještě další zprostředkující mechanismus – určit, kdo bude za představenstvo (ale jménem společnosti) podepisovat nebo snad ještě přesněji – kým bude představenstvo jednat a podepisovat. Tato skutečnost musí být zapsána v obchodním rejstříku. (2) Bud' stanovy upraví, jakým způsobem představenstvo jedná a v souladu s obecným pravidlem formulovaným ve stanovách navrhne konkrétní osoby a způsob jejich jednání k zápisu do obchodního rejstříku, nebo ve stanovách tuto otázku zakladatelé pomínou, z toho vyplýne, že jedná každý člen představenstva samostatně a na základě toho bude formulován návrh na zápis do rejstříku s konkrétními jmény členů představenstva a údajem, že každý z nich může samostatně podepisovat.*“

Z povahy věci, pakliže stanovy neučí jinak, se jedná o orgán kolektivní. Členové představenstva vykonávají svou funkci osobně, což plyne z ustanovení § 159 odst. 2 OZ. To však dle tohoto ustanovení nebrání tomu, aby člen zmocnil pro jednotlivý případ jiného člena téhož orgánu, aby za něho při jeho neúčasti hlasoval. Délku funkčního období lze upravit stanovami či smlouvou o výkonu funkce, jež má v určení délky funkčního období prioritu. Pakliže tato upravena není, platí, že byla pro každého člena sjednána na 1 rok.

Četně diskutovaným problémem je souběh funkce (člena) statutárního orgánu společnosti a pracovního poměru stejné osoby vůči společnosti. Odpověď na tuto otázku lze najít v rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 496/2014 ze dne 24. 2. 2015, které říká, že právní předpisy ani povaha obchodní společnosti nebrání tomu, aby fyzické osoby vykonávající funkci (člena) statutárního orgánu uskutečňovaly jiné činnosti pro tuto obchodní společnost na základě pracovněprávních vztahů, není-li náplní pracovního poměru výkon činnosti statutárního orgánu.³³

Co se zákazu konkurence a jiných zvláštních povinností statutárních orgánů týče, těm věnuji 2. kapitolu této práce

1.3.3.2 Dozorčí rada

Jedná se o ryze kontrolní orgán, který má na starosti dohlížet na výkon působnosti představenstva. Její působení ovšem nelze zúžit na pouhý dozor statutárního orgánu, jelikož přímo ze zákona dohlíží též na činnost společnosti. Z povahy věci má dozorčí rada působnost v oblasti kontroly představenstva a nikdo tak není oprávněn udělovat dozorčí radě pokyny týkající se této působnosti. Stejně jako právní úprava představenstva společnosti, ani úprava dozorčí rady po rekonstrukci nedoznala velkých změn. Za zmínku stojí především možnost být členem dozorčí rady taktéž pro právnickou osobu. Jak uvádím výše, obdobně je tato možnost připuštěna i pro členy představenstva. Podmínky pro výkon funkce

---

³³ „Činnost statutárního orgánu (popřípadě jeho člena, jde-li o kolektivní orgán) obchodní společnosti nevykonává fyzická osoba v pracovním poměru, a to ani v případě, že není společníkem, neboť výkon funkce statutárního orgánu obchodní společnosti není druhem práce ve smyslu ustanovení § 34 odst. 1 písm. a) zákoníku práce a vznik, zánik ani obsah tohoto právního vztahu nejsou upraveny pracovněprávními předpisy; právní předpisy ani povaha obchodní společnosti však nebrání tomu, aby fyzické osoby vykonávající funkci (člena) statutárního orgánu uskutečňovaly jiné činnosti pro tuto obchodní společnost na základě pracovněprávních vztahů, není-li náplní pracovního poměru (nebo jiného pracovněprávního vztahu) výkon činnosti statutárního orgánu.“

v dozorčí radě zůstávají v obecné rovině obdobné s tím, že zákon stanoví omezení, a to, že člen dozorčí rady nesmí být současně členem představenstva nebo jinou osobou oprávněnou podle zápisu v obchodním rejstříku jednat za společnost, tedy likvidátorem, prokuristou, nuceným správcem či jinou osobou.

V rámci výkonu své působnosti mají členové dozorčí rady dle ustanovení § 447 ZOK právo nahlížet do všech dokladů a záznamů týkajících se činnosti společnosti a kontrolovat, zda jsou účetní zápisy vedeny řádně a v souladu se skutečností a zda se podnikatelská či jiná činnost společnosti děje v souladu s jinými právními předpisy a stanovami. Dozorčí rada dále přezkoumává řádnou, mimořádnou, konsolidovanou, popřípadě též mezitímní účetní závěrku a návrh na rozdělení zisku nebo na úhradu ztráty a předkládá svá vyjádření valné hromadě.

Dozorčí rada je volena valnou hromadou a neurčí-li stanovy jinak, má 3 členy, kteří volí a odvolávají svého předsedu.

2 Práva a povinnosti orgánů akciové společnosti

V této kapitole se budu zabývat právy a povinnostmi orgánů a. s. v obecné rovině, přičemž nejdříve rozeberu povinnost jednat s péčí řádného hospodáře, poté blíže povinnost loajality a pod ní spadající povinnost mlčenlivosti. Ke konci kapitoly věnuji prostor bližšímu nahlédnutí pravidlu podnikatelského úsudku a vymezení jeho vztahu vůči povinnosti jednání s péčí řádného hospodáře. Krátkou podkapitolu věnuji též nastínění problematiky corporate governance. Ačkoli tato kapitola nese název práva a povinnosti orgánů a. s., zabývám se zde primárně základními povinnostmi členů volených orgánů, neboť jejich porušení implikuje nástup odpovědnosti, jež je ústředním tématem této práce.

2.1 Povinnost jednat s péčí řádného hospodáře

Dle komentářové literatury³⁴ je volený orgán obchodní korporace nebo jeho každý člen povinen si při výkonu funkce počínat *diligentia diligentis patris familias*,³⁵ tedy s péčí starostlivého otce rodiny. Původ tohoto institutu sahá až do doby práva římského. Shodně dle J. Vítka byla osoba vinna nedbalostí (*culpa*), pokud její jednání nedosahovalo standardu péče řádného otce rodiny.³⁶ V našem právním řádu je tento institut, který ovšem již nevyžaduje péči řádného otce rodiny, nýbrž hospodáře, zakotven v občanském zákoníku ustanovením § 159 odst. 1, kde se říká, že ten, kdo přijme funkci člena voleného orgánu, se zavazuje, že ji bude vykonávat s nezbytnou loajalitou i s potřebnými znalostmi a pečlivostí. Dále se stanoví, že se má za to, že jedná nedbale ten, kdo není této péče řádného hospodáře schopen, ač to musel zjistit při přijetí funkce nebo při jejím výkonu, a nevyvodí z toho pro sebe důsledky.

Pro vymezení rozsahu této povinnosti je nejdříve nutné určit rozsah jejího možného uplatnění. Dle ustanovení § 159 odst. 1 OZ se tato povinnost týká funkce členů volených orgánů. Nejprve je třeba tedy určit povahu právního vztahu, který vzniká mezi obchodní korporací a jejím voleným orgánem. Ačkoli

---

³⁴ Občanský zákoník: komentář. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 6. 3. 2016]. Komentář k ustanovení § 159 odst. 1.

³⁵ „Normálním měřítkem jest opatrnost rozumného, starostlivého otce rodiny. Kdo opatrnosti takové šetřil, jest zpravidla zodpovědnosti prost.“ in Ottův slovník naučný. J. OTTO. Sedmý díl. Praha, 1893. s. 541–542.

³⁶ VÍTEK, Jindřich. Odpovědnost statutárních orgánů obchodních společností. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). s. 139.

je výše uvedená povinnost stanovena v občanském zákoníku, ten právní vztah mezi členem voleného orgánu a obchodní korporací přímo nevymezuje, resp. vymezuje ve svých ustanoveních § 2430 až 2444 úpravu příkazní smlouvy, přičemž ZOK ve svém ustanovení § 59 odst. 1 říká, že práva a povinnosti mezi obchodní korporací a členem jejího orgánu se řídí přiměřeně ustanoveními občanského zákoníku o příkazu, ledaže ze smlouvy o výkonu funkce, byla-li uzavřena, nebo z tohoto zákona plyne něco jiného. ZOK dále stanoví, že ustanovení občanského zákoníku o správě cizího majetku se nepoužijí.

Z tohoto plyne určitá zvláštnost povahy právního vztahu mezi členem voleného orgánu a obchodní korporace, neboť tento není pracovněprávním vztahem, protože zde nedochází k výkonu závislé práce zaměstnancem pro zaměstnavatele ve smyslu § 1 písm. a) zákoníku práce. Z tohoto a i samotného ustanovení § 159 OZ plyne, že povinnost jednat s péčí řádného hospodáře se nevztahuje na zaměstnance, nýbrž pouze na členy volených orgánů. Zákon zde tedy záměrně vytváří princip profesionální správy a řízení společnosti, který je odlišný od výkonu závislé práce v pracovněprávním vztahu a jeho pracovněprávních povinností. Lze tedy říci, že povinnost jednat s péčí řádného hospodáře se vztahuje jen na členy orgánů obchodních korporací.

Je to právě skutečnost, že v a. s. je odděleno vlastnictví podniku od jeho řízení a omezení ručení společníků, která má za následek formulování této základní povinnosti, tedy povinnosti jednat s péčí řádného hospodáře, na zákonné úrovni. Je jaksí samozřejmostí, že pakliže se vlastník společnosti, který má faktický zájem na jejím dobrém hospodářském výsledku a člen jejího orgánu potkají v jedné osobě, bude mít tato osoba osobní motivaci jednat vždy a pouze ve prospěch společnosti.³⁷ To ovšem neplatí a nelze pokládat za samozřejmost v případě, kdy člen orgánu, který zastupuje zájmy společníků, nemá na společnosti majetkovou účast, a nelze tedy předpokládat, že bude automaticky jednat v jejím nejlepším zájmu.

Úprava obsažená v OZ je ovšem úpravou obecnou. Na tu dále navazuje ZOK, který posouzení povinnosti jednat s péčí řádného hospodáře konkretizuje v ustanovení § 52 odst. 1, když stanoví, že „*Při posouzení, zda člen orgánu jednal s péčí řádného hospodáře, se vždy přihlédne k péči, kterou by v obdobné situaci vynaložila jiná rozumně pečlivá osoba, byla-li by v postavení člena obdobného orgánu obchodní korporace.*“. Ani tímto ovšem není obsah pojmu o mnoho lépe

---

³⁷ Odhlédneme-li od situace, kdy nastane střet zájmů společnosti a člena orgánu.

vymezen. Spíše lze tvrdit, že se zde sleduje jakýsi obecný standard péče, který je třeba splnit, aby bylo možno jednání posoudit jako v souladu s požadavky na jeho obsah.

K bližšímu rozpracování tohoto pojmu je tedy nutné rozebrat jednotlivé dílčí povinnosti, které je třeba plnit, aby byly naplněny požadavky péče řádného hospodáře. K tomu autoři J. Švestka, J. Dvořák a J. Fiala uvádějí, že „pojem péče řádného hospodáře lze vymezit jakožto výkon vědomé rozhodovací činnosti na základě dostatečných informací, konané v dobré víře ve prospěch právnické osoby bez preferování vlastních soukromých zájmů, opírající se o racionální základy, vykonávané odborně, po všech stránkách profesionálně, při zachování povinné mlčenlivosti, zejména pak dodržení obchodního tajemství, popř. i jiné zákonem stanovené nebo smluvně převzaté povinnosti mlčenlivosti, ale i zachování dobré pověsti právnické osoby a nevyzrazení jakýchkoliv jiných neverejných informací. Za závažné porušení povinností voleného orgánu nebo jeho člena lze považovat např. předání dokumentů obsahujících obchodní tajemství právnické osoby třetí, nepovolané osobě.“³⁸ S tímto se lze ztotožnit a uvést, že stejnou interpretaci tohoto pojmu též podává J. Vítek, když se přiklání k péči řádného hospodáře jako k zastřešujícímu pojmu, který v sobě spojuje profesionalitu, loajalitu a povinnost mlčenlivosti.³⁹ P. Bezouška k tomu říká, že je dobré připomenout, že povinnost péče řádného hospodáře se týká též členů orgánů právnických osob veřejného práva (obcí, krajů apod.) a dopadá tak např. na zastupitele, radní či starosty.⁴⁰

Co se judikatorního vymezení této základní povinnosti členů orgánů korporací týče, lze mít za to, že se přiměřeně aplikují dosavadní výsledky rozhodovací praxe soudů před přijetím nového občanského zákoníku. Takto například povinnost péče řádného hospodáře vymezil trestní senát Nejvyššího soudu: „Pojem péče řádného hospodáře lze přitom chápat tak, že řádný hospodář činí právní úkony týkající se obchodní společnosti odpovědně a svědomitě a stejným způsobem rovněž pečuje o její majetek, jako kdyby šlo o jeho vlastní majetek. Taková péče tedy nepochybně zahrnuje péči o majetek akciové společnosti nejen v tom smyslu, aby nevznikla škoda na majetku jeho úbytkem či

---

³⁸ Občanský zákoník: komentář. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 6. 3. 2016]. Komentář k ustanovení § 159.

³⁹ VÍTEK, Jindřich. Odpovědnost statutárních orgánů obchodních společností. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. s. 209.

⁴⁰ BEZOUŠKA, P. Souznění pravidla péče řádného hospodáře a podnikatelského úsudku. ihned.cz. [online]. 18. 1. 2014 [cit. 2016-03-06]. Dostupné z: <http://domaci.ihned.cz/obcansky-zakonik/c1-58790190-souzneni-pravidla-pece-radneho-hospodare-a-podnikatelskeho-usudku>

zhodnocením, ale také aby byl majetek společnosti zhodnocován a rozmnožován v maximální možné míře, jaká je momentálně dosažitelná.“⁴¹

Z významné judikatury vztahující se k nové úpravě povinnosti řádného hospodáře upravené v OZ stojí za zmínku především usnesení Nejvyššího soudu, ve kterém se podává, že: „o porušení povinnosti péče řádného hospodáře podle § 159 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, se jedná i tehdy, když pachatel jako statutární orgán právnické osoby umožnil použití jejího majetku způsobem, který v konečném důsledku vedl k úbytku majetkových hodnot této osoby. Takové jednání může za splnění všech zákonných podmínek naplňovat znaky trestného činu porušení povinnosti při správě cizího majetku podle § 220 trestního zákoníku.“⁴²

Jak vidno, povinnost jednat s péčí řádného hospodáře v sobě zahrnuje především požadavek určitého obecného standardu péče, kterou je třeba jednání za společnost věnovat a povinnost loajality vůči společnosti. Zda-li povinnost mlčenlivosti spadá pod povinnost loajality nebo je samostatným definičním znakem péče řádného hospodáře, nechávám stranou. Pro účely této práce nicméně povinnost mlčenlivosti subsumuji pod povinnost loajality.

2.1.1 Povinnost loajality

Původ dnešního významu slova *loajalita*, pocházejícího z francouzského *loyauté* a latinského *legalitas*, znamenajícího věrnost a čestnost, lze hledat v období feudalismu, kdy pojem znamenal věrné a spolehlivé plnění lenních povinností.⁴³ „Jedná se o faktickou ochotu jednotlivce či skupiny osob dodržovat závazky vůči ostatním osobám, vůči organizaci, instituci nebo i přesvědčení. Je čestné a ohleduplné plnit závazky z dobrovolného sebeomezení, upřednostnit zájmy celku před svými individuálními zájmy.“⁴⁴ Významově se v širším pojetí tato povinnost blíží římskoprávní zásadě „*Honeste vivere, neminem laedere, suum*

---

⁴¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 8. 2008, sp. zn. 5 Tdo 1412/2007.

⁴² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 9. 2014, sp. zn. 5 Tdo 976/2014.

⁴³ Loyalty [online]. Stanford: Stanford Encyclopedia of Philosophy, 2007-08-21, [cit. 2016-03-06]. Dostupné z <http://plato.stanford.edu/entries/loyalty/> (anglicky)

⁴⁴ ROYCE, J. The Philosophy of loyalty. New York: MacMillan – Robarts Library University of Toronto. 1908, 444 s. (in GABONAY, A. K povinnosti loajality. pravniprostor.cz. [online]. 8. 10. 2015 [cit. 2016-03-06]. Dostupné z: <http://www.pravniprostor.cz/clanky/obchodni-pravo/povinnost-loajality>

*cuique tribuere*⁴⁵ vyjádřené významným římským právníkem Domitiem Ulpianem.

Jak jsem uvedl výše, povinnost loajality je jednou ze složek povinnosti jednání s péčí řádného hospodáře. Jako takovou ji lze označit za jednu ze složek definičních. K. Eliáš vymezuje loajalitu jako stálý zřetel a důraz na zájmy společnosti a umění udržet jazyk za zuby tam, kde se to patří.⁴⁶ Z toho lze usoudit, že jednak platí, že člen orgánu obchodní korporace musí mít při svém jednání stále na zřeteli zájem společnosti, a jednak že K. Eliáš chápe povinnost mlčenlivosti jako součást povinnosti loajality.

Povinnost loajality lze členit na povinnost aktivní a pasivní.⁴⁷ Mluvíme-li o aktivní složce této povinnosti, máme na mysli povinnost jednat, konat v zájmu společnosti tam, kde je třeba.⁴⁸ Naopak tam, kde je třeba se v zájmu společnosti určitého chování zdržet, nekonat, mluvíme o pasivní složce loajality.⁴⁹ Z tohoto plyne, že povinnost loajality lze porušit jak konáním (ze předpokladu, že je třeba nekonat), tak nekonáním (v případě, kdy je třeba konat). Tato povinnost je nejen zakotvena ustanovením § 159 odst. 1 OZ, nýbrž též v ustanovení § 212 odst. 1 OZ, kde se říká, že přijetím členství v korporaci se člen vůči ní zavazuje chovat čestně a zachovávat její vnitřní řád, a dále pak v obecné rovině též v § 6 téhož zákona, kde se stanoví, že každý má povinnost jednat v právním styku poctivě a nikdo nesmí těžit ze svého nepoctivého nebo protiprávního činu.

Zajímavá situace nastává, zohledníme-li následující ustanovení OZ, tedy ustanovení § 7, kde se stanoví právní domněnka, že ten, kdo jednal určitým způsobem, jednal poctivě a v dobré víře. Pro naše účely je ovšem třeba užít úpravy speciální k tomuto obecnému ustanovení, a to konkrétně § 52 ZOK, které naopak říká, že je-li v řízení před soudem posuzováno, zda člen orgánu obchodní korporace jednal s péčí řádného hospodáře, nese důkazní břemeno tento člen, ledaže soud rozhodne, že to po něm nelze spravedlivě požadovat. Jak vidno, zákonodárce tímto pro členy orgánů obchodních korporací stanovil regulaci přísnější, kdy se otáčí povinnost nést důkazní břemeno.

---

⁴⁵ Poctivě žít, nikomu neškodit, každému dávat, co mu patří.

⁴⁶ ELIÁŠ, Karel, Jarmila POKORNÁ a Miroslava BARTOŠÍKOVÁ. Kurs obchodního práva: právnícké osoby jako podnikatelé. 5. vyd. Praha: C.H. Beck, 2005. Beckovy právnícké učebnice. s. 298.

⁴⁷ ČECH, P. Péče řádného hospodáře a povinnost loajality. Právní rádce, 2007, č. 3, s. 5.

⁴⁸ Například chovat se čestně vůči korporaci, povinnost součinnosti, informační povinnost vůči společnosti.

⁴⁹ Například povinnost zdržet se dehonestujících prohlášení na adresu společnosti, zákaz konkurence, povinnost zdržet se šíření nepravdivých informací o společnosti, zákaz jakéhokoliv negativního ovlivňování společnosti.

Ačkoli pojem loajality není v textu zákona výslovně mnohokrát užit, judikaturou je dovozeno, že se jedná o výkladové pravidlo, vůdčí ideu, princip, který prostupuje celým soukromým právem a takto je třeba jej taktéž v případných sporech nejen člena orgánu se společností posuzovat.⁵⁰ Obzvlášť existují-li pochybnosti, zda je člen obchodní korporace vůči společnosti patřičně loajální.

Na druhou stranu se ovšem nelze dostat do situace, kdy bude *pohrůžka nedostatku loajality* zbraní v ruce osob, jež zájem společnosti protežují nad rámec myslitelné hranice. K tomu již také existuje judikatura, a ačkoli zde nejde o člena orgánu společnosti ale společníka, dá se považovat usnesení ze dne 31. 8. 2015, sp. zn. 29 Cdo 1436/2014 NS za instruktivní, neboť tímto Nejvyšší soud dává jasně na srozuměnou, že i povinnost loajality má svá omezení.⁵¹

Jak jsem uvedl výše, pod pojem loajality jsem pro účely této práce subsumoval též povinnost mlčenlivosti. O té se zákon přímo výslovně nezmiňuje, nicméně lze dovodit, že jí jsou striktně vázáni nejen členové orgánů obchodní korporace. Mlčenlivostí se má na mysli povinnost nevyzradit či neposkytnout třetím osobám důvěrné informace. Důvěrnou informací se má pak na mysli obchodní tajemství nebo jakákoliv informace, jejíž prozrazení by společnosti mohlo způsobit škodu.⁵²

2.2 Pravidlo podnikatelského úsudku

Tento institut je v naší právní úpravě novinkou, kterou přinesla velká rekodifikace soukromého práva, kdy bylo toto pravidlo zavedeno po vzoru zahraniční právní úpravy.⁵³ Dle autorů ZOK dává toto pravidlo možnost jednajícímu orgánu, aby prokazoval, že v rámci rozhodování jednal *lege artis* a nenesl tedy odpovědnost za případnou újmu a to i za předpokladu, že ji v

⁵⁰ Z tohoto důvodu lze pokládat zákaz konkurence za součást povinnosti loajality, nicméně pro přehlednost o něm pojednám v kapitole 2.4 níže.

⁵¹ Nejvyšší soud usnesením ze dne 31. 8. 2015, sp. zn. 29 Cdo 1436/2014 rozhodl, že „*Pouze z principu loajality nelze dovozovat povinnost společníka přenechat společnosti ze svého majetku určitou věc, právo či jinou majetkovou hodnotu, byť by byly potřebné pro podnikání společnosti. Současně nelze přehlédnout, že společníka nestihá ex lege zákaz konkurence; případná omezení může pro společníky upravit společenská smlouva. Jestliže tak neučiní, společník může (mimo jiné) podnikat ve stejném či obdobném oboru jako společnost. Podniká-li společník ve stejném oboru a na stejném trhu, logicky společnost konkuruje, a získává obchody i na její úkor. Ani z principu loajality přitom neplyne povinnost společníka, který této zákonné možnosti využije, aby uzavíral obchody se „svou“ společností či „své“ společnosti (která je ve vztahu k němu soutěžitelem) poskytoval jakoukoliv konkurenční výhodu.*“

⁵² VÍTEK, Jindřich. Odpovědnost statutárních orgánů obchodních společností. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). s. 292-293.

⁵³ Autoři ZOK v důvodové zprávě uvádějí, že k sepsání úpravy tohoto institutu se nechali inspirovat právními řádými několika západoevropských zemí a také komunitárním právem.

ekonomickém smyslu způsobil. Základní myšlenka je tedy předpoklad, že jedná-li (rozhoduje) někdo náležitě, informovaně a v zájmu společnosti, nemůže nést veškerá rizika, která mohou v rámci podnikání nastat.⁵⁴ Má se tedy za to, že jednak není možné po profesionálním managementu chtít, aby nesl rizika jednání, které nemohl ovlivnit, a jednak, že se tímto docílí toho, že se nebude snižovat ochota členů orgánů riskovat, což k podnikání neodmyslitelně patří.⁵⁵

V jistém slova smyslu tedy můžeme nazvat pravidlo podnikatelského úsudku určitou „záchranou“, neboť se jím říká, že jedná-li člen orgánu s nezbytnou loajalitou,⁵⁶ informovaně a v obhajitelném zájmu společnosti, nemůže nést veškerá rizika, která v rámci výkonu funkce mohou nastat. Ačkoli je toto pravidlo v českém zákonném textu novinkou, NS již ve svém rozsudku ze dne 30. 3. 2011, sp. zn. 29 Cdo 4276/2009 určitý náznak tohoto pravidla v judikatuře stanovil, když rozhodl, že je právem statutárního orgánu společnosti rozhodovat, zda bude společnost vymáhat pohledávky za svými dlužníky. Jinými slovy tím řekl, že pouze ze skutečnosti, že člen statutárního orgánu pohledávky za svými dlužníky nevymáhal, nelze usuzovat na porušení povinnosti jednání s péčí řádného hospodáře.⁵⁷ V tomto případě tedy NS řekl, že je třeba posuzovat jednání člena statutárního orgánu s ohledem i na jiné skutečnosti, zejména obhajitelný zájem společnosti a ačkoli nevymáháním pohledávky za dlužníkem mohla být společnosti způsobena újma, nelze pouze z této skutečnosti usuzovat na porušení povinnosti.

Definičními znaky takového obhajitelného jednání jsou tedy: jednání při podnikatelském rozhodování v dobré víře, informovanost, dále jednání v obhajitelném zájmu společnosti a jednání s potřebnou loajalitou. Pokud člen orgánu jednal tak, jak je popsáno výše, má se za to, že jednal pečlivě a s potřebnými znalostmi, tedy že jednal s péčí řádného hospodáře, a to i za předpokladu, že společnosti vznikla újma.

---

⁵⁴ Důvodová zpráva ZOK, výklad k ustanovení § 51 odst. 1.

⁵⁵ BEZOUŠKA, P. Souznění pravidla péče řádného hospodáře a podnikatelského úsudku. *ihned.cz*. [online]. 18. 1. 2014 [cit. 2016-03-06]. Dostupné z: <http://domaci.ihned.cz/obcansky-zakonik/c1-58790190-souzneni-pravidla-pece-radneho-hospodare-a-podnikatelskeho-usudku>

⁵⁶ Viz kapitulu 2.1.1

⁵⁷ NS v rozsudku stanovil: *(I.) Rozhodnutí jednatele, zda společnost s ručením omezeným bude vymáhat pohledávky za svými dlužníky, je součástí obchodního vedení společnosti. (II.) Pro posouzení, zda jednatel společnosti porušil povinnost jednat s péčí řádného hospodáře, nepostačuje zjištění, že pohledávky společnosti neuplatnil způsobem předvídaným v ustanovení § 402 a násl. obch. zák. (v důsledku čehož došlo k marnému uplynutí promlčecí doby); nezbytné je posoudit také důvody, které k tomu jednatele vedly.*

2.3 Vztah povinnosti jednání s péčí řádného hospodáře a pravidla podnikatelského úsudku

Pro ujasnění vztahu těchto dvou institutů se mi jeví vhodným určit, kdy který „působí“. Zatímco povinnost jednání s péčí řádného hospodáře je upravena v OZ a platí pro výkon funkce voleného orgánu, pravidlo podnikatelského úsudku je zakotveno v ZOK a vztahuje se pouze na okruh podnikatelského rozhodování.

Pravidlo podnikatelského úsudku zde plní funkci jakési pojistky či záchrany, neboť stanoví, za jakých okolností člen orgánu nebude za podnikatelské rozhodnutí nést odpovědnost, ačkoli se například jednalo o rozhodnutí, které mělo na hospodářský výsledek společnosti negativní vliv. Odpovědnost za výsledek tedy není bezpodmínečná. „Někdy je toto pravidlo nazýváno možností bezpečného přístavu (safe harbour), je ochranným štítem pro toho, kdo jednal pečlivě a s potřebnými znalostmi.“⁵⁸ P. Bezouška k tomu dále uvádí, že z pravidla podnikatelského úsudku vyplývá, že soudy by neměly zásadně ex post hodnotit podstatu rozhodování člena orgánu a jeho důsledky a měly by se spokojit s posouzením, zda byl řádným proces rozhodování.⁵⁹ V tom lze spatřit podstatu tohoto institutu. Prokáže-li se, že člen orgánu při podnikatelském rozhodování jednal tak, jak je popsáno výše, nelze po něm požadovat náhradu újmy, neboť neporušil povinnost péče řádného hospodáře.

2.4 Zákaz konkurence

Jak jsem uvedl výše, povinnost zdržet se účasti na podnikání či správě jiné společnosti s obdobným předmětem činnosti vyplývá z povinnosti loajality vůči společnosti, v níž osoba působí jako člen orgánu. Zákaz konkurence, ačkoli přímo z této povinnosti vyplývá, je upraven zákonem ještě blíže. Obecnou úpravu můžeme nalézt v ustanovení § 432 OZ, kde se v obecné rovině stanoví, že při provozu obchodního závodu bez souhlasu podnikatele nelze činit na vlastní nebo cizí účet nic, co spadá do oboru obchodního závodu, a pokud se tak stane, může se podnikatel domáhat, aby se jeho zástupce takového jednání zdržel.

---

⁵⁸ BEZOUŠKA, P. Souznění pravidla péče řádného hospodáře a podnikatelského úsudku. *ihned.cz*. [online]. 18. 1. 2014 [cit. 2016-03-06]. Dostupné z: <http://domaci.ihned.cz/obcansky-zakonik/c1-58790190-souzneni-pravidla-pece-radneho-hospodare-a-podnikatelskeho-usudku>

⁵⁹ Tamtéž.

Pro naše účely je však nutné se zaměřit především na úpravu speciální obsaženou v zákoně o obchodních korporacích,⁶⁰ která říká, že členové orgánů (jak statutárních, tak kontrolních) nesmí podnikat v předmětu činnosti společnosti, a to ani ve prospěch jiných osob, ani zprostředkovávat obchody společnosti pro jiného. Zároveň se stanoví, že člen orgánu nesmí být členem statutárního orgánu jiné právnické osoby s obdobným předmětem činnosti nebo osobou v obdobném postavení, ledaže by šlo o koncern. Dále se stanoví, že člen orgánu nesmí brát účast na podnikání jiné obchodní korporace jako společník s neomezeným ručením nebo jako ovládající osoba jiné osoby se stejným nebo obdobným předmětem činnosti.

Oproti úpravě minulé přišel ZOK s možností, kdy členové orgánů a. s. mohou vykonávat své funkce i v případě, že jsou členy orgánu společnosti s obdobným předmětem činnosti. Podmínkou je, aby nejvyšší orgán – valná hromada – byl o tomto konkurenčním vztahu informován a členy orgánu (i s přihlédnutím k tomuto) zvolil. Informace o tomto konkurenčním vztahu navíc musí být obsahem pozvánky při svolání valné hromady.

2.5 Pravidla o střetu zájmů

Střet zájmů⁶¹ lze v obecné rovině vymezit jako situaci, kdy se člen orgánu ocitne v postavení, které může být v rozporu se zájmem obchodní korporace.⁶² Dle úpravy v ZOK musí člen orgánu obchodní korporace, dozví-li se o skutečnosti, že by při výkonu jeho funkce mohlo dojít ke střetu zájmu, informuje o tomto bez zbytečného odkladu ostatní členy orgánu, jehož je členem, a kontrolní orgán, byl-li ve společnosti zřízen, jinak nejvyšší orgán, tedy valnou hromadu.

Z povahy věci je zřejmé, že ten, kým musí být střet zájmů dle ZOK primárně vyhodnocen, je samotný člen orgánu. Povinnost informovat o střetu zájmu platí i v pochybnostech a též v situaci, kdy je možný střet zájmů osob členovi orgánu obchodní korporace blízkých nebo osob jím ovlivněných nebo ovládaných. Dále se zde říká, že splněním povinnosti, tedy podáním informace nejvyššímu orgánu, není dotčena povinnost člena orgánu jednat i nadále v zájmu společnosti.

⁶⁰ Viz ustanovení § 441 a 451 ZOK

⁶¹ V dřívější úpravě obchodního zákoníku nesl tento institut název „konflikt zájmů“.

⁶² BĚLOHLÁVEK, Alexander J. Komentář k zákonu o obchodních korporacích. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. s. 360.

K samotnému zájmu společnosti lze říci, že jeho přesné vymezení v obecné rovině se jeví jako úkol obtížný. A. Rozehnal k tomu uvádí, že každá korporace je svébytnou entitou založenou za určitým účelem, jehož hodlá dosáhnout. Má tomu odpovídající vnitřní strukturu, společníky, majetek a zaměstnance. Z povahy věci nelze určit její zájem jednoduše, neboť jiný zájem může mít korporace na počátku své existence a jiný v době svého trvání.⁶³ Z tohoto důvodu je nutné zájem společnosti zkoumat vždy s ohledem na konkrétní dané okolnosti případu, neboť jak uvádí A. Rozehnal,⁶⁴ jakékoliv pokusy o zobecnění či paušalizaci této kategorie by mohly být zejména ve smyslu ustanovení § 13 OZ zrádné.⁶⁵

Lze uzavřít, že současná úprava si klade za cíl, aby člen orgánu vždy pečlivě zkoumal, zdali se nenachází ve střetu zájmů, a pokud se domnívá, že ano, podal o tom zprávu společnosti. Jak s informací tato naloží, zákon již ponechává stranou, ale je upravena možnost pozastavení funkce člena orgánu ze strany kontrolního nebo nejvyššího orgánu. Taktéž se zdůrazňuje, že samotné splnění povinnosti informovat orgány společnosti nezakládá právo jednat v jiném než zájmu společnosti.

2.6 Corporate governance

Pojem „corporate governance“ lze přeložit jako *správa a řízení společnosti* a je užíván především v souvislosti se správou velkých akciových společností. Corporate governance představuje dle definice OECD⁶⁶ systém, kterým je společnost vedena a kontrolována. Obchodní korporace se musí především řídit zákonnými předpisy a předpisy vlastními – stanovami. Jedná se o nástroj dohledu a řízení – systém řízení určuje práva a povinnosti mezi zainteresovanými subjekty ve společnosti jako jsou akcionáři, členové orgánů, management, zaměstnanci a jiní.⁶⁷ Legislativním vývojem se nástroje správy a řízení společnosti zkvalitňují,

---

⁶³ ROZEHNAL, Aleš. *Obchodní právo*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. Právnícké učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). s. 296.

⁶⁴ Tamtéž.

⁶⁵ V ustanovení § 13 OZ se stanoví, že každý, kdo se domáhá právní ochrany, může důvodně očekávat, že jeho právní případ bude rozhodnut obdobně jako jiný právní případ, který již byl rozhodnut a který se s jeho právním případem shoduje v podstatných znacích; byl-li právní případ rozhodnut jinak, má každý, kdo se domáhá právní ochrany, právo na přesvědčivé vysvětlení důvodu této odchylky.

⁶⁶ Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (zkráceně OECD z angl. Organisation for Economic Co-operation and Development)

⁶⁷ Viz definice corporate governance. oecd.org. [online]. 13. 7. 2005 [cit. 2016-03-10]. Dostupné z: <https://stats.oecd.org/glossary/detail.asp?ID=6778>

nicméně kromě vývoje předpisů z oblasti obchodního práva, lze sledovat určitý vývoj též na poli samoregulace. J. Vítek k tomu uvádí: „Postupně jak rostl tlak na kvalitní řízení společností, a to ze strany např. burz či bank nebo regulátorů trhu s cennými papíry, popřípadě velkými institucionálními investory, vedl vývoj k vytváření tzv. kodexů corporate governance.“⁶⁸

Jedná se o kodexy *sui generis*, které regulují pravidla řízení a správy společnosti, přičemž jsou dílem určité významné profesní či zájmové skupiny. Charakteristická je pro ně skutečnost, že jejich dodržování je sice stíháno, nicméně mimomocenskými důsledky, a to především v podobě ztráty důvěry ve společnost, které se těmto pravidlům nepodřídí, a většinou i v podobě ztráty přístupu na určitý kapitálový trh.⁶⁹ J. Vítek k tomu uvádí, že jejich použití lze členům statutárních orgánů doporučit a pro některé oblasti je jejich dodržování v současné době již nezbytností (např. banky či kótované akciové společnosti), a to i při vědomí jejich právní nezávaznosti.⁷⁰

Lze tedy sledovat trend, kdy nároky kladené na profesionální správu a řízení společností v současnosti v některých oblastech kapitálového podnikání dalece přesahují minimální nároky kladené zákonodárcem, a ačkoli tato pravidla nejsou přímo zakotvena zákonnými ustanoveními, těší se vysoké kredibilitě a v některých oblastech se bez kodifikovaného systému správy a řízení společnosti již nelze obejít.

---

⁶⁸ VÍTEK, Jindřich. Odpovědnost statutárních orgánů obchodních společností. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). s. 235.

⁶⁹ ČERNÁ, Stanislava. Obchodní právo. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2006. s. 269.

⁷⁰ VÍTEK, Jindřich. Odpovědnost statutárních orgánů obchodních společností. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). s. 235.

3 Odpovědnost orgánů akciové společnosti

3.1 K pojmu odpovědnosti obecně

V rámci vymezení a hledání významu pojmu *odpovědnost* se lze setkat s celou řadou přístupů a z nich plynoucích odpovědí. Tak například dle J. Hurdíka začíná většina publikací a pojednání z oblasti práva, zejména pak práva civilního, resp. soukromého své úvahy pojetím civilní odpovědnosti jako závazku k náhradě škody, přičemž teorie civilní odpovědnosti za škodu se omezuje pouze na stanovení podmínek, za kterých je určitá osoba v právním smyslu povinna vzniklou škodu nahradit.⁷¹ V takovém pojetí by byla problematika odpovědnosti zúžena na pouhou problematiku náhrady škody. Takové nahlédnutí pojmu odpovědnosti se dá označit za zavádějící.

Dle V. Knappa patří problematika odpovědnosti k nejsložitějším v právní vědě, kdy názory na podstatu odpovědnosti i na řadu dílčích otázek jí se týkajících se velmi různí.⁷² S tímto se lze ztotožnit, neboť v rámci výkladu tohoto pojmu není ojedinělé, že odborná obec v určitých oblastech této problematiky zastává protichůdné názory.⁷³

V nejobecnější rovině „můžeme odpovědnost vymežit jako pojem, který označuje ručení osoby A za nějakou věc či jednání B, popř. před nějakou instancí C.“⁷⁴ V této podkapitole se pro naše účely hodlám zaměřit pouze na odpovědnost právní, jež je ovšem jen jedním z více druhů odpovědnosti samotné – je pouze jednou vrstvou ve společenské struktuře odpovědnosti člověka.⁷⁵

Při zkoumání pojmu právní odpovědnosti, o které je zde řeč, je problematická skutečnost, že pouze z tohoto pojmu přímo neplyne, který její typ máme na mysli, neboť i tato, stejně jako například odpovědnost politická či morální, se dále dělí na různé typy. Pod pojmem právní odpovědnosti si tak můžeme představit odpovědnost ústavní, správněprávní, soukromoprávní (civilní), trestní či mezinárodněprávní. V. Knapp k tomuto blíže uvádí, že i tyto formy

---

⁷¹ HURDÍK, Jan. *Institucionální pilíře soukromého práva v dynamice vývoje společnosti*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2007. Beckova edice právní instituty. s. 78.

⁷² KNAPP, Viktor. *Teorie práva*. Vyd. 1., 3. dot. Praha: C.H. Beck, 1995. Beckovy právnické učebnice. s. 200.

⁷³ Například v otázce, kdy odpovědnost vzniká.

⁷⁴ VÍTEK, Jindřich. *Odpovědnost statutárních orgánů obchodních společností*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. s. 5.

⁷⁵ VÍTEK, Jindřich. *Odpovědnost statutárních orgánů obchodních společností*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. s. 9.

právní odpovědnosti je obtížné podřadit společnému obecnému pojmu, neboť například ústavní odpovědnost vystupuje z řady a má svým charakterem blíže k odpovědnosti politické, než k odpovědnosti civilní či trestní. Nejobecnějším znakem odpovědnosti, který ovšem nestačí k jejímu definování, je dle V. Knappa to, že spočívá v povinnosti snést zákonem stanovenou újmu v případě, že nastane zákonem stanovená skutečnost. Tato povinnost snést újmu, popř. ta újma sama, se nazývá sankce. Sankce je tedy obecným, společným znakem odpovědnosti.⁷⁶

Co se týče míry a četnosti, na kolik je tato problematika zkoumána, I. Pelikánová poznamenává, že problematika právní odpovědnosti patří k nejvíce zkoumaným tématům právní doktríny a patří také k nejfrekventovanějším otázkám právní praxe. Je centrální a nezbytnou složkou právního systému, protože obecně uznávaným pojmovým znakem právní normy je, že nutí subjekty práva k určitému chování pod hrozbou sankcí.⁷⁷ Není tedy s podivem, že důležitost, která je v právní vědě vymezení tohoto institutu přikládána, je zvlášť vysoká.

V. Knapp si dále k definici tohoto právního institutu klade otázku, zda se odpovědností rozumí pouze odpovědnost následná, která spočívá ve vzniku sankce (odpovědnostní povinnosti), nebo zda se jí rozumí též odpovědnost preventivní, která působí cestou hrozby sankcí. Uzavírá, že převažuje názor, že odpovědností se rozumí jen odpovědnost následná. Na otázku, kdy právní odpovědnost vzniká, odpovídá V. Knapp tak, že vzniká vždy dříve, než byla porušena primární povinnost.⁷⁸ V. Knapp vysvětluje, že kdyby odpovědnost vznikla později, tedy až při nesplnění povinnosti, nebyl by subjekt, který své povinnosti plní vždy řádně a včas, nikdy odpovědný. To lze označit za nepřipustné a dle V. Knappa v rozporu se zákonem.

S pojmem odpovědnosti dále úzce souvisí pojem zavinění. „Zaviněním se rozumí psychický vztah toho, kdo se určitým způsobem chová, k výsledku jeho chování.“⁷⁹ Z hlediska vztahu odpovědnosti a zavinění, lze pojem právní odpovědnosti dále dělit na odpovědnost subjektivní a odpovědnost objektivní. Odpovědnost subjektivní (odpovědnost za zavinění) předpokládá vždy zaviněné porušení právní odpovědnosti, tedy vyžaduje, aby vedle příčinné souvislosti mezi

---

⁷⁶ KNAPP, Viktor. Teorie práva. Vyd. 1., 3. dot. Praha: C.H. Beck, 1995. Beckovy právnické učebnice. s. 201.

⁷⁷ PELIKÁNOVÁ, Irena. Obchodní právo. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. s. 11.

⁷⁸ KNAPP, Viktor. Některé úvahy o odpovědnosti v občanském právu. Stát a právo, I., Praha: NČSAV, 1956. s. 66 a násl.

⁷⁹ KNAPP, Viktor. Teorie práva. Vyd. 1., 3. dot. Praha: C.H. Beck, 1995. Beckovy právnické učebnice. s. 201.

lidským chováním a jeho výsledkem, který je právním důvodem odpovědnosti, bylo dáno i zavinění, aby tedy toto chování bylo zaviněné. Naproti tomu odpovědnost objektivní (odpovědnost bez zřetele na zavinění) je výsledkem nezaviněného protiprávního jednání, přičemž ubránit se jí může ten, komu sankce hrozí, jen důkazem v zákoně uvedených důvodů (tzv. liberačních důvodů), jímž je např. zásah vyšší moci. Pakliže se jí nemůže ubránit vůbec, nese tento typ odpovědnosti označení *odpovědnost absolutní*.⁸⁰ Je třeba zmínit, že v soukromém právu je pravidlem, že platí princip odpovědnosti za zavinění, nikoli odpovědnost za výsledek.

Co se týče teoretického vymezení pojmu odpovědnosti v předpisech, které přinesla velká rekonstrukce soukromého práva, i to doznalo změny. V ustanovení § 24 OZ se podává, že *každý člověk odpovídá za své jednání, je-li s to posoudit je a ovládnout. Kdo se vlastní vinou přivede do stavu, v němž by jinak za své jednání odpovědný nebyl, odpovídá za jednání v tomto stavu učiněná*. V důvodové zprávě k novému občanskému zákoníku se ke znění tohoto ustanovení říká, že „osnova opouští pojetí odpovědnosti jako hrozby sankcí. Tato konstrukce opanovala od 70. let minulého století českou právní doktrínu po dlouhých diskusích v 50. a 60. letech a spojuje nástup odpovědnosti s porušením právní povinnosti. Osnova se naopak přiklání k pojetí odpovědnosti v duchu tradic antické a křesťanské civilizace, podle nichž člověk odpovídá za své jednání v plném rozsahu, a odpovídá tedy především za to, že se chová řádně, po právu a že splní své povinnosti. Vzhledem k tomu se v návrhu slovo *odpovědnost* používá jen velmi zřídka, protože zákonný text vystačí ve většině případů s termínem povinnost. Odstraňuje se tak nedůslednost současných formulací platného občanského zákoníku, který termín *odpovědnost* používá v různých významech a často i zbytečně.“⁸¹

Takto se OZ například zmiňuje ve svém díle 1 hlavy III části čtvrté (Náhrada majetkové a nemajetkové újmy) o *povinnosti nahradit škodu* či o *porušení smluvní povinnosti*, zatímco o *odpovědnosti* neučiní jedinou zmínku. Neuvedu-li jinak, budu mít pro příště na mysli pod pojmem odpovědnosti právní odpovědnost soukromoprávní.

---

⁸⁰ KNAPP, Viktor. Teorie práva. Vyd. 1., 3. dot. Praha: C.H. Beck, 1995. Beckovy právnické učebnice. s. 202.

⁸¹ Důvodová zpráva k novému občanskému zákoníku, výklad k ustanovení § 24.

OZ tedy přišel se staronovou koncepcí právní odpovědnosti, kdy tuto chápe jako stále přítomnou, přičemž okamžik porušení povinnosti není spojen s jejím vznikem, nýbrž se změnou jejího obsahu.

3.2 Druhov $\acute{e}$ člen $\acute{e}$ n $\acute{i}$ soukromopr $\acute{a}$ v $\acute{n}$ ı odpov $\acute{e}$ d $\acute{n}$ osti

V předchozí kapitole jsem uvedl, že se v této práci budu zabývat odpovědností soukromopr $\acute{a}$ v $\acute{n$ ı, nicmén $\acute{e}$ ani z takov $\acute{e}$ ho upřesn $\acute{e}$ n $\acute{i}$ neplyne, jaký odpovědnostn $\acute{i}$ vztah v rámci obchodn $\acute{i}$ korporace (akciov $\acute{e}$ spole $\acute{c}$ hnosti) se t $\acute{i}$ m má na mysli. Jako ka $\acute{z}$ d $\acute{y}$ právn $\acute{i}$ vztah je i odpovědnostn $\acute{i}$ vztah vyj $\acute{a}$ dřen $\acute{i}$ m práv a povinnosti mezi (nikoli v $\acute{z}$ dy) ur $\acute{c}$ it $\acute{y}$ mi subjekty. Pro účely této práce plat $\acute{i}$, že budu-li psát o odpovědnostn $\acute{i}$ m vztahu, má se t $\acute{i}$ m na mysli vztah, kde jedn $\acute{i}$ m ze subjektů je v $\acute{z}$ dy člen org $\acute{a}$ nu a. s. s t $\acute{i}$ m, že v tom kter $\acute{e}$ m vztahu m $\acute{u}$ že b $\acute{y}$ t odpov $\acute{e}$ d $\acute{n}$ ý v $\acute{u}$ či spole $\acute{c}$ hnosti, v $\acute{u}$ či spole $\acute{c}$ hn $\acute{i}$ kům (akcion $\acute{a}$ rům spole $\acute{c}$ hnosti) či např $\acute{i}$ k $\acute{r}$ klad v $\acute{u}$ či třet $\acute{i}$ m osobám.

Dle J. Vítka lze soukromopr $\acute{a}$ v $\acute{n$ ı odpov $\acute{e}$ d $\acute{n}$ ost členů statut $\acute{a}$ r $\acute{n}$ ıho org $\acute{a}$ nu a. s. rozd $\acute{e}$ lit na n $\acute{e}$ kolik d $\acute{i}$ l $\acute{c}$ ıch okruhů:⁸²

- a) Odpov $\acute{e}$ d $\acute{n}$ ost v $\acute{u}$ či spole $\acute{c}$ hnosti
  - Odpov $\acute{e}$ d $\acute{n}$ ost funk $\acute{c}$ n $\acute{i}$
  - Odpov $\acute{e}$ d $\acute{n}$ ost za škodu (povinnost k n $\acute{a}$ hrad $\acute{e}$ škody)
  - Odpov $\acute{e}$ d $\acute{n}$ ost za porušen $\acute{i}$ z $\acute{a}$ kazu konkurence
- b) Odpov $\acute{e}$ d $\acute{n}$ ost v $\acute{u}$ či spole $\acute{c}$ hn $\acute{i}$ kům (akcion $\acute{a}$ rům) spole $\acute{c}$ hnosti
- c) Odpov $\acute{e}$ d $\acute{n}$ ost v $\acute{u}$ či třet $\acute{i}$ m osobám

3.3 Odpov $\acute{e}$ d $\acute{n}$ ost v $\acute{u}$ či spole $\acute{c}$ hnosti

Jak jsem uvedl v $\acute{y$ še,⁸³ vztah mezi členem statut $\acute{a}$ r $\acute{n}$ ıho org $\acute{a}$ nu a spole $\acute{c}$ hností je svou povahou nikoli vztahem pracovn $\acute{i}$ m, nýbrž v $\acute{z}$ dy vztahem z $\acute{a}$ vazkov $\acute{y}$ m, na n $\acute{e}$ jž se obecn $\acute{e}$ u $\acute{z}$ ije $\acute{u}$ prava smlouvy o p $\acute{r}$ ıkazu vymezen $\acute{e}$ v $\S$ 2430 až 2444 OZ. Bl $\acute{i$ že je tento vztah upraven smlouvou o v $\acute{y}$ konu funkce, p $\acute{r}$ ıchemž ta mus $\acute{i}$ b $\acute{y}$ t sjedn $\acute{a}$ na p $\acute{i}$ semn $\acute{e}$ a mus $\acute{i}$ b $\acute{y}$ t schv $\acute{a}$ lena nejv $\acute{y}$ šš $\acute{i}$ m org $\acute{a}$ nem spole $\acute{c}$ hnosti. Člen org $\acute{a}$ nu v $\acute{y}$ kon $\acute{a}$ v $\acute{a}$ funkce osobn $\acute{e}$. Takt $\acute{e}$ ž se stanov $\acute{i}$, že nen $\acute{i}$ -li ve

---

⁸² VÍTEK, Jindřich. Odpov $\acute{e}$ d $\acute{n}$ ost statut $\acute{a}$ r $\acute{n}$ ıch org $\acute{a}$ nů obchodn $\acute{i}$ ch spole $\acute{c}$ hností. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. s. 103.

⁸³ Viz kapitolu 2.1 Povinnost jednat s p $\acute{e}$ čí r $\acute{a}$ d $\acute{n}$ ého hospod $\acute{a}$ ře.

smlouvě o výkonu funkce upraveno odměňování člena orgánu, platí, že výkon funkce je bezplatný. Podstatou smlouvy o příkazu, tedy právního vztahu mezi členem orgánu a společností je skutečnost, že odměna, pakliže je její vyplácení sjednáno, je vyplácena, i když výsledek nenastal, ledaže byl nezdar způsoben tím, že člen orgánu porušil své povinnosti. Člen orgánu je tak odměňován za jednání, nikoli za výsledek, ovšem za předpokladu, že neporušil své povinnosti.

Základní povinností (a z ní plynoucí odpovědností) člena statutárního orgánu je povinnost jednat s péčí řádného hospodáře a dodržovat všechny povinnosti, které pod tuto spadají. Dále pak povinnost chovat se čestně a zachovávat vnitřní řád společnosti dle § 212 OZ, povinnost vykonávat funkci v souladu s ujednáními ve smlouvě o výkonu funkce a obecně v souladu s právní úpravou.

3.3.1 Odpovědnost funkční

Jedná se o odpovědnostní vztah mezi členem orgánu, který poruší svou povinnost, a společností, jejíž vůle je zde reprezentována příslušným orgánem – dozorčí radou či valnou hromadou. V kompetencích valné hromady resp. kontrolních orgánů je mj. právě odvolávání členů statutárních orgánů a schvalování smluv o výkonu funkce. V úvahu tedy přichází následující sankce postihující funkci:

- a) odvolání člena orgánu z výkonu funkce
- b) snížení odměny za výkon funkce
- c) vyloučení člena statutárního orgánu z výkonu funkce

Jak bylo uvedeno výše, odvolání člena orgánu z výkonu funkce patří do působnosti valné hromady, neschválí-li stanovy tuto působnost orgánu kontrolnímu. Totéž platí o snížení odměny za výkon funkce, což náleží do působnosti orgánu, jenž smlouvu o výkonu funkce schvaluje.

Vyloučení člena statutárního orgánu z výkonu funkce je svou povahou sankcí nejpřísnější. Dle ZOK může být člen statutárního orgánu obchodní korporace vyloučen z výkonu funkce až na dobu 10 let,⁸⁴ přičemž rozhodnout o

---

⁸⁴ Dle ustanovení § 67 odst. 1 ZOK platí, že v případě, kdy osoba porušila zákaz uložený jí rozhodnutím o vyloučení z výkonu funkce, lze jí z výkonu funkce vyloučit opětovně až na 10 let.

vyloučení z funkce patří do výlučné pravomoci soudu. ZOK k tomuto ve svých ustanoveních § 63 až 67 stanovuje 2 důvody.

Prvním důvodem je vyloučení člena statutárního orgánu z výkonu funkce dle § 63 a 64 ZOK z důvodu přivedení obchodní korporace do úpadku. Druhým důvodem je vyloučení člena statutárního orgánu z výkonu funkce dle § 65 ZOK z důvodu opakovaného a závažného porušování péče řádného hospodáře.

V případě vyloučení dle § 63 a 64 ZOK insolvenční soud i bez návrhu rozhodne o vyloučení osoby z výkonu funkce za předpokladu, že v průběhu insolvenčního řízení vyjde najevo, že výkon funkce statutárního orgánu danou osobou s přihlédnutím ke všem okolnostem případu vedl k úpadku obchodní korporace. Taktéž bude vyloučena osoba, která svým jednáním během insolvenčního řízení přispěje ke snížení majetkové podstaty a k poškození věřitelů. Vyloučením se má zde na mysli sankce, kdy osoba po dobu 3 let od právní moci rozhodnutí o vyloučení nesmí vykonávat funkci člena statutárního orgánu jakékoli obchodní korporace nebo být osobou v obdobném postavení. Dále se stanoví, že stejná sankce postihne i ty členy statutárního orgánu, kteří již ve funkci v době vydání rozhodnutí o úpadku nebyli, ale jejichž dosavadní jednání k úpadku obchodní korporace zřejmě přispělo.

Insolvenční soud však nevyloučí toho, kdo se stal členem statutárního orgánu dané korporace v době jejího hrozícího úpadku, nebo toho, kdo prokáže, že při svém jednání vynaložil takovou péči, kterou by v obdobné situaci vynaložila jiná rozumně pečlivá osoba v obdobném postavení. Skutečnost, že ZOK připouští možnost vyhnout se vyloučení, se jeví jako rozumná, nicméně je třeba připomenout, že důkazní břemeno nese osoba, která byla v postavení člena orgánu a na ní je, aby dostatečně vynaloženou péči prokázala.

Týká-li se vyloučení člena statutárního orgánu z výkonu funkce dle § 65 ZOK z důvodu opakovaného a závažného porušování péče řádného hospodáře, je třeba uvést, že soud takto rozhodne o vyloučení, vyjde-li najevo, že člen statutárního orgánu v posledních 3 letech opakovaně a závažně porušoval péči řádného hospodáře.⁸⁵

Dle ustanovení § 66 ZOK platí, že právní mocí rozhodnutí o vyloučení přestává být dotčená osoba členem statutárního orgánu ve všech obchodních korporacích, přičemž ten, kdo zákaz o vyloučení uložený soudem poruší, ručí za splnění všech povinností obchodní korporace, které vznikly v době, kdy činnost

---

⁸⁵ K tomu viz kapitolu 2.1 Povinnost jednat s péčí řádného hospodáře.

člena jejího statutárního orgánu přes zákaz vykonával. Taktéž platí, že osoba, jež tento zákaz poruší, bude opětovně vyloučena a to až na dobu 10 let.

Lze shrnout, že samostatné uplatnění funkční odpovědnosti ve formě snížení odměny za výkon funkce nebo odvolání člena orgánu z funkce kontrolním či nejvyšším orgánem lze předpokládat v méně závažných případech porušení povinnosti či v případě nespokojenosti s výsledky jeho práce, kdy společnosti nevznikla škoda či vznikla škoda zanedbatelná a snížení odměny či odvolání z funkce lze proto považovat za dostatečnou sankci. Na druhé straně funkční odpovědnost v podobě vyloučení člena orgánu bude uplatňována též spolu s nárokem plynoucím z povinnosti k náhradě škody v případech porušení povinnosti člena orgánu závažnějšího charakteru, kdy člen orgánu bude odpovědný za úpadek společnosti či bude opakovaně a závažně porušovat péči řádného hospodáře.

3.3.2 Povinnost k náhradě škody

OZ v základních ustanoveních části čtvrté, hlavy III, dílu I nazvaném náhrada majetkové a nemajetkové újmy rozlišuje pojem *újmy*, a to podle objektu, který postihuje. Rozlišuje tak újmu na jmění (škodu) a újmu nemajetkovou. Institut povinnosti k náhradě škody, který je upraven v části čtvrté OZ, lze charakterizovat několika prvky. Předpokladem vzniku povinnosti k náhradě škody je kumulativní splnění určitých podmínek, a sice se jedná o *porušení právní povinnosti (delikt), vznik újmy (škody), příčinnou souvislost mezi porušením povinnosti a vznikem újmy, a zavinění*. Pouze jsou-li všechny tyto podmínky splněny, vznikne škůdci povinnost k náhradě škody.⁸⁶

K porušení právní povinnosti lze uvést, že toto lze obecně dělit na porušení smluvní povinnosti a porušení povinnosti mimosmluvní. Tímto se OZ odklonil od předešlého pojetí civilního deliktu a rozdělil náhradu škody na smluvní a mimosmluvní.⁸⁷ Takto stanovuje OZ tři základní skutkové podstaty, tedy:

1) porušení mimosmluvní povinnosti

a) porušení dobrých mravů

---

⁸⁶ To neplatí v případě objektivní odpovědnosti, tedy v případech, kde zákon zvlášť stanoví, že škůdce je povinen hradit škodu bez ohledu na své zavinění, což se stanoví pro případ porušení smluvních povinností.

⁸⁷ Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, výklad k ustanovením § 2909 až 2914.

b) porušení zákona

2) porušení smluvní povinnosti

Týká-li se pojetí odpovědnosti, to je pro tyto skutkové podstaty odlišné, kdy k porušení smluvních povinností přičítá OZ odpovědnost objektivní s možností liberace, kdežto k porušení povinnosti mimosmluvní je přičítána odpovědnost subjektivní. Více k tomuto tématu uvádím v kapitole níže.

Vznik újmy je další nezbytnou podmínkou toho, aby škůdci vznikla povinnost k náhradě škody. Jak jsem uvedl výše, újmu lze rozdělit na újmu nemajetkovou a újmu na jmění (škodu), přičemž dle § 2894 OZ povinnost nahradit jinému újmu zahrnuje vždy povinnost k náhradě újmy na jmění (škody). O škodě mluvíme v situaci, kdy byl jednak zmenšen majetek poškozeného (škoda skutečná) a jednak majetek nebyl zvětšen, ačkoli zvětšen být měl (ušlý zisk). Co se povinnosti odčinění nemajetkové újmy týká, ta musí být dle § 2894 odst. 2 OZ zvlášť stanovena zákonem nebo výslovně ujednána.

Ke vzniku povinnosti k úhradě škody ovšem nestačí pouze porušení právní povinnosti a vznik újmy, nýbrž musí mezi těmito existovat příčinná souvislost. Nesmí být tedy pochyb o tom, že újma vznikla v důsledku porušení právní povinnosti. „Jde o prokázání skutečnosti, zda mezi porušením povinnosti u toho kterého člena statutárního orgánu a vznikem té které škody existuje vztah příčiny a následku, tj. např. že člen představenstva akciové společnosti hlasoval pro určité usnesení představenstva, nebo naopak že nečinil kroky, které činit měl (nemůže se přitom hájit tím, že ostatní členové představenstva tyto kroky také nečinili).“⁸⁸

Škůdce je povinen k náhradě škody tam, kde újmu způsobil zaviněně. „Zavinění bývá definováno jako vnitřní psychický vztah škůdce k jeho jednání a následkům tohoto jednání.“⁸⁹

Kromě třech základních skutkových podstat uvedených výše obsahuje OZ také skutkové podstaty speciální. Za zmínku stojí zejména případ škody způsobená několika osobami, kdy je takto k náhradě zavázáno několik škůdců společně a nerozdílně.

---

⁸⁸ VÍTEK, Jindřich. Odpovědnost statutárních orgánů obchodních společností. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. s. 107.

⁸⁹ RABAN, Přemysl. Občanské právo hmotné: relativní majetková práva. Brno: Václav Klemm, 2013. s. 408.

Týká-li se náhrady škody, ta se nahrazuje uvedením do předešlého stavu, a pokud to není dobře možné, anebo žádá-li to poškozený, hradí se škoda v penězích.

3.3.2.1 Objektivní povinnost k náhradě škody

Objektivní povinnost (s možností liberace) k náhradě škody vzniká – jak bylo uvedeno výše – při porušení smluvní povinnosti. V případě orgánů a. s. tedy typicky v případě porušení povinnosti plynoucí ze smlouvy o výkonu funkce. Pro vznik povinnosti nahradit škodu porušením smlouvy není vyžadováno zavinění, nicméně OZ stanoví liberační důvody. „Tyto důvody lze obecně charakterizovat tak, že zahrnují skutečnosti vzniklé nezávisle na vůli škůdce, které škůdce nemohl předvídat a které mu brání ve splnění jinak možné povinnosti.“⁹⁰ Škůdce se vyviní pouze za předpokladu, kdy prokáže, že mu ve splnění povinnosti ze smlouvy dočasně nebo trvale zabránila mimořádná nepředvídatelná a nepřekonatelná překážka vzniklá nezávisle na jeho vůli. Za liberační důvod se ovšem dle § 2913 odst. 2 OZ nepovažuje, jestliže překážka vznikla ze škůdcových osobních poměrů nebo vznikla až v době, kdy byl škůdce s plněním smlouvené povinnosti v prodlení, ani tehdy, pokud se jednalo o překážku, kterou byl škůdce povinen podle smlouvy překonat, a neučinil tak.

Mluvíme-li o porušení povinnosti plynoucí ze smlouvy (zde tedy typicky ze smlouvy o výkonu funkce), je třeba též uvést, na jak široký okruh třetích osob se úprava použije. Ačkoli cílem této práce není komparace současné a předešlé právní úpravy, považují za účelné na podstatnou změnu, kterou OZ přinesl, poukázat. Škůdce má povinnost dle ustanovení § 2913 odst. 1 OZ nahradit škodu druhé straně (smlouvy) nebo i osobě, jejímuž zájmu mělo splnění ujednané povinnosti zjevně sloužit. Tímto OZ zužuje předchozí koncepci,⁹¹ kdy judikatura NS dospěla k názoru, že škůdce má povinnost náhrady škody poněkud širokému okruhu třetích osob, do jejichž sféry bylo zasaženo. Ustanovení § 2913 OZ je konkretizací obecného odkazu uvedeného § 1759 OZ, kde se říká, že vůči jiným osobám působí smlouva jen v případech stanovených zákonem. OZ si zde klade za cíl zúžit povinnost k náhradě škody, neboť dosavadní přístup v rozhodovací

⁹⁰ Občanský zákoník: komentář. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 6. 3. 2016]. Komentář k ustanovení § 2913 odst. 2.

⁹¹ Viz důvodovou zprávu k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, výklad k ustanovením § 2909 až 2914.

praxi NS dospěl k poněkud rozvolněnému výkladu, kdy došel k závěru, že u náhrady škody, jež je způsobená porušením smluvní povinnosti, postačí, že *porušení smluvní povinnosti mělo dopad do právní sféry třetí osoby*.⁹²

Nová úprava si tedy vytyčila za cíl v případech porušení smluvní povinnosti chránit jen omezený okruh osob. Komentářová literatura k tomuto říká, že uvedená ustanovení je třeba chápat jako ustanovení ve prospěch konkrétní třetí osoby, jejíž identita, resp. vymezení, a ochrana musela být druhé straně při uzavírání smlouvy známa.⁹³

3.3.2.2 Subjektivní povinnost k náhradě škody

Subjektivní povinnost k náhradě škody vzniká v případě porušení povinnosti plynoucí ze zákona nebo v případě porušení dobrých mravů. U orgánů akciové společnosti připadá do úvahy zejména porušení povinnosti jednat s péčí řádného hospodáře, jež v sobě zahrnuje celou řadu dalších povinností jako je povinnost loajality, mlčenlivosti a zákazu konkurenčního jednání.

V obecné rovině OZ rozlišuje mezi zásahem do absolutního práva stanoveného zákonem, kdy škůdce vlastním jednáním porušil povinnost stanovenou zákonem, a mezi porušením jiného práva poškozeného, kdy má škůdce povinnost k náhradě újmy, pokud zasáhne do jiného práva poškozeného zaviněným porušením povinnosti stanovené na ochranu takového práva.⁹⁴

U subjektivního pojetí odpovědnosti je typické, že vyžaduje zavinění. K tomuto zákon konstruuje právní domněnku nedbalosti, kdy se stanoví, že způsobí-li škůdce poškozenému škodu porušením zákonné povinnosti, má se za to, že škodu zavinil z nedbalosti. Pro vznik povinnosti nahradit škodu tedy postačuje (nestanoví-li zákon jinak) nejnížší intenzita zavinění ve formě nedbalosti nevědomé. Dále se stanoví právní domněnka určité odbornosti, což má dle mého názoru významný dopad na členy volených orgánů a. s.,⁹⁵ kdy se říká, že pokud dá škůdce najevo zvláštní znalost, dovednost nebo pečlivost, nebo

---

⁹² K tomu bližze srov. rozsudky sp. zn. 25 Cdo 1417/2006 z 29. července 2008 nebo sp. zn. 23 Cdo 3495/2008 z 23. června 2010

⁹³ Občanský zákoník: komentář. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 6. 3. 2016]. Komentář k ustanovení § 2913 odst. 2.

⁹⁴ RABAN, Přemysl. Občanské právo hmotné: relativní majetková práva. Brno: Václav Klemm, 2013. s. 408.

⁹⁵ Výkon funkce voleného orgánu a. s. lze po mém soudu označit za činnost, k níž je zvláštní znalosti, dovednosti nebo pečlivosti zapotřebí.

zaváže-li se k činnosti, k níž je zvláštní znalosti, dovednosti nebo pečlivosti zapotřebí, a neuplatní tyto zvláštní vlastnosti, má se za to, že jedná nedbale.

Vyšší forma zavinění je vyžadována v případě porušení dobrých mravů. Aby byl škůdce zavázán k povinnosti náhrady škody plynoucí z porušení dobrých mravů, musí způsobit škodu úmyslným jednáním. Pokud škůdce vykonával své právo, je zavázán k náhradě škody jen tehdy, sledoval-li výkonem svého práva jako hlavní účel poškození jiného. Orgány a. s. jsou v hospodářském styku vystaveny riziku porušení dobrých mravů zejména v případě zneužívání hospodářské soutěže nekalou soutěží. Ta je upravena ustanovením § 2976 OZ, přičemž z nekalosoutěžního jednání kromě jiného plyne i nárok poškozeného na náhradu škody.⁹⁶

3.3.2.3 Povinnost vydat prospěch

Povinností vydat prospěch obchodní korporaci je dle § 53 odst. 1 ZOK zavázán ten, kdo porušil povinnost péče řádného hospodáře. Prospěchem se zde nemá na mysli veškerý prospěch, nýbrž pouze ten, který člen orgánu získal v souvislosti se svým porušujícím jednáním. Platí zde obecné pravidlo náhrady škody vyjádřené ustanovením § 2951 odst. 1 OZ, kdy se škoda (v tomto případě prospěch) nahrazuje uvedením do předešlého stavu a pakliže to není možné, hradí se škoda (prospěch) v penězích. Nic ovšem nebrání též možnosti získaný prospěch vypořádat smluvně, jak blíže rozeberu v kapitole níže.

3.3.2.4 Smluvní vypořádání újmy

„Vznikla-li porušením péče řádného hospodáře obchodní korporaci újma, může ji obchodní korporace vypořádat podle smlouvy uzavřené s povinnou osobou; pro účinnost smlouvy se vyžaduje souhlas nejvyššího orgánu obchodní korporace přijatý alespoň dvoutřetinovou většinou hlasů všech společníků.“⁹⁷ Toto ustanovení tedy dává společnosti vzniklou újmu, jež vznikla v důsledku porušení péče řádného hospodáře, vypořádat se škůdcem smluvně. Základním výkladovým problémem tohoto ustanovení je ovšem otázka, zda se společnost tvrzeného nároku může vzdát, případně jej snížit či jinak upravit. Spornou je zde otázka, zda lze smluvně modifikovat právo na náhradu újmy

---

⁹⁶ Ustanovení § 2988 OZ.

⁹⁷ Ustanovení § 53 odst. 3 ZOK.

způsobené členem orgánu obchodní korporace poté, co tato újma v důsledku porušení péče řádného hospodáře vznikla.⁹⁸ S ohledem na skutečnost, že se pohybujeme v oblasti soukromého práva, je hlavním argumentem pro tvrzení, že nárok ze strany společnosti může (a nemusí) být uplatněn, princip autonomie vůle subjektů. J. Lasák k tomu uvádí: „Zvolená zákonná konstrukce podle mého názoru nevylučuje, aby se obchodní korporace a povinná osoba dohodly i na narovnání, jiném vypořádání předmětného nároku, případně aby se obchodní korporace nároku na náhradu újmy vůči povinné osobě vzdala.“⁹⁹ Takový výklad podporuje i dosavadní rozhodovací praxe NS, například usnesení sp. zn. 29 Odo 540/2004 ze dne 27. dubna 2005, v němž NS potvrdil výrok soudu prvního stupně, když řekl, že usnesení, jímž se valná hromada vzdala nároku na náhradu škody způsobené členy představenstva, je platné.

Je třeba ovšem zmínit i opačný názorový proud, jenž tvrdí, že vzdání se nároku na náhradu škody možné není. Tato argumentace se opírá mimo jiné o skutečnost, že nároku na náhradu škody se usnesením valné hromady vzdát nelze, neboť by to nepochybně v jisté situaci mohlo nepřipustným způsobem omezovat výkon práv minoritních akcionářů, kteří by mohli být přehlasováni. Připuštění možnosti vzdát se práva na náhradu škody ex post má však další problematické aspekty. „V prvé řadě se tím člen orgánu, který uzavírá dohodu o tomto vypořádání, zásadně přiznává k tomu, že nejednal v souladu s péčí řádného hospodáře, což může mít samozřejmě určité konsekvence například z hlediska trestního práva.“¹⁰⁰ Dle § 53 odst. 2 ZOK se nepřihlíží k právním jednáním obchodní korporace, jež omezují odpovědnost člena jejích orgánů. Lze tedy učinit závěr, že odpovědný bude člen orgánu vždy, nicméně otázkou zůstává, nakolik za to může být upuštěno od sankce v případě modifikace či prominutí újmy. Dále je pak třeba zohlednit existenci ustanovení § 2898 OZ, kde se stanoví, v jakých případech se práva na náhradu újmy nelze platně vzdát. Dle tohoto ustanovení se nelze vzdát práva na náhradu, když jde o újmu na přirozených právech člověka, anebo o újmu způsobenou úmyslně nebo z hrubé nedbalosti. Též se nepřihlíží k ujednáním, které vylučují právo na náhradu újmy slabší strany. B. Havel uvádí,

---

⁹⁸ Zákon o obchodních korporacích: komentář. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 6. 3. 2016]. Komentář k ustanovení § 53 odst 3.

⁹⁹ Zákon o obchodních korporacích: komentář. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 6. 3. 2016]. Komentář k ustanovení § 53 odst 3.

¹⁰⁰ Tamtéž.

že předmětem vypořádací smlouvy tak může být nanejvýš úprava způsobu náhrady celé způsobené újmy. Poukazuje na již zmíněný § 2898 OZ, který neumožňuje vzdát se předem či omezit právo na náhradu újmy způsobené úmyslně či z hrubé nedbalosti. Dovojuje přitom, že právě o takové případy se bude při porušení povinnosti péče řádného hospodáře ve většině případů jednat.¹⁰¹

Ačkoli od účinnosti zákonů přijatých v souvislosti s velkou rekonstrukcí soukromého práva uběhla více než dvě léta, na tuto otázku dosud neznáme jednoznačnou odpověď a vyřešit ji bude muset pravděpodobně až soudní praxe.

3.3.2.5 Promlčení

Institut promlčení je upraven v OZ v § 609 a násl., přičemž subjektivní lhůta pro promlčení práva na náhradu újmy (majetkové i nemajetkové) je tři roky. Lhůtu objektivní pak stanoví § 636 OZ na 10 let ode dne, kdy škoda nebo újma vznikla. Zvláštním případem objektivní lhůty je situace, kdy byla škoda nebo újma způsobena úmyslně. Právo na náhradu se v takovém případě promlčí nejpozději za patnáct let ode dne, kdy škoda nebo újma vznikla.

3.3.3 Akcionářská (derivativní) žaloba

Zajímavým procesním institutem, jenž pochází z anglo-amerického právního prostředí,¹⁰² je akcionářská žaloba. Ta slouží zejména k ochraně práv akcionářů společnosti. Ačkoli jsou akcionáři ti, kdo disponují aktivní legitimací k tomuto dispozičnímu úkonu a jsou oprávněni domáhat se náhrady újmy proti členům orgánů společnosti, újmy se domáhají vždy za společnost. Z tohoto důvodu jsem pojednání o derivativní žalobě podřadil pod kapitolu o odpovědnosti vůči společnosti, neboť z hlediska systematiky práce se to jeví jako vhodnější – toto právo je odvozeno od práva společnosti.

Vznikne-li společnosti vlivem pochybení jejích orgánů – porušením fiduciárních povinností – újma, jež bude předmětem žalobního nároku žaloby u soudu, měl by společnost v řízení o náhradu škody (újmy) zastupovat její statutární orgán. Je ovšem z povahy věci vyloučeno, aby statutární orgán uplatňoval náhradu škody jménem společnosti sám po sobě, a pro případ, kdy je

---

¹⁰¹ HAVEL, Bohumil. A ještě k tzv. absolutoriu a také přenosu obchodního vedení na správní radu. *Obchodněprávní revue*. 2013, roč. 5, č. 6, s. 171-175.

¹⁰² Důvodová zpráva k zákonu č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích, výklad k ustanovení § 371.

ve společnosti zřízen statutární orgán kolektivní, nemůže tvrzený nárok uplatňovat ani jiný člen tohoto orgánu, než ten, který údajnou škodu způsobil, neboť do okamžiku právní moci soudního rozhodnutí o tom, kdo škodu způsobil, tuto skutečnost nelze považovat za prokázanou.¹⁰³ Jak vidno, jedná se zde o střet zájmů. „Zákon vzhledem k tomuto střetu zájmů dává společníkům či akcionářům společnosti do ruky zbraň v podobě žaloby, kterou mohou jménem společnosti uplatnit náhradu škody po statutárním orgánu či jeho členech, a to v jistém smyslu zbraň výlučnou.“¹⁰⁴ Nejedná se o ovšem pouze o prostředek vůči členům statutárního orgánu, nýbrž dle § 371 ZOK též vůči členům dozorčí rady.¹⁰⁵ Taktéž lze akcionářskou žalobu podat v případě, kdy společnost nárok na náhradu škody (újmy) vůči členům orgánů neuplatnila. Žaloba tedy slouží ochraně zájmů minoritních akcionářů, kdy posiluje jejich pozici proti vůli ovládajícího akcionáře.

Právo domáhat se náhrady újmy proti členu představenstva, nebo členu dozorčí rady, či splnění jejich případné povinnosti plynoucí ze smlouvy o vypořádání dle § 53 odst. 3 ZOK má za společnost každý kvalifikovaný akcionář.¹⁰⁶ Součástí tohoto práva je též zástupčí oprávnění v soudním a vykonávacím řízení o tomto nároku. Zákon ovšem stanoví určitou podmínku, kterou je třeba k uplatnění nároku splnit, a sice povinnost písemně informovat o zamýšleném jednání dozorčí radu. Takto se ovšem stanoví povinnost informovat dozorčí radu o chystaném záměru pouze v případě uplatnění práva na náhradu újmy vůči představenstvu společnosti, a nikoli v případě, kdy chce kvalifikovaný akcionář uplatnit nárok vůči jinému orgánu. Až pokud dozorčí rada právo na náhradu újmy po obdržení informace bez zbytečného odkladu neuplatní, může se nároku vůči představenstvu domáhat za společnost sám akcionář. V samotném soudním řízení o náhradu škody pak platí zásada obráceného důkazního břemene vyjádřená ustanovením § 52 odst. 2 ZOK.

Je otázkou, proč je právo vyhrazeno pouze kvalifikovanému akcionáři. J. Lasák k tomu uvádí, že v kontextu akcionářských žalob je to pochopitelné, neboť

---

¹⁰³ VÍTEK, Jindřich. Odpovědnost statutárních orgánů obchodních společností. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). s. 268. s.

¹⁰⁴ Tamtéž, s. 269.

¹⁰⁵ Analogicky též rady správní.

¹⁰⁶ Kvalifikovaným akcionářem je dle § 365 odst. 1 ZOK akcionář společnosti, jejíž základní kapitál je vyšší než 100 000 000 Kč, přičemž tento vlastní akcie, jejichž souhrnná jmenovitá hodnota nebo počet kusů dosáhne alespoň 3 % základního kapitálu.

se tím alespoň částečně brání oportunistickému jednání ze strany minoritních akcionářů.¹⁰⁷

3.3.4 Odpovědnost za porušení zákazu konkurence

O povinnosti zdržet se konkurenčního jednání, tedy zákazu konkurence jsem pojednal v kapitole 2.4. Porušení takového zákazu má za následek možnost uplatnění sankce vyjádřené v ustanovení § 5 odst. 1 ZOK, tedy že obchodní korporace může požadovat, aby jí ten, kdo zákaz konkurenčního jednání porušil, vydal prospěch, který v důsledku toho získal. Odstavcem 2 téhož ustanovení se pak stanoví subjektivní a objektivní lhůta k uplatnění tohoto práva. V prvním případě lze právo uplatnit do 3 měsíců (ode dne, kdy se obchodní korporace o porušení zákazu konkurence dozvěděla), v případě druhém je pak lhůta až 1 rok od porušení zákazu konkurence, přičemž k později uplatněnému právu se nepřihlíží. Svou povahou se tedy jedná o lhůtu prekluzivní.¹⁰⁸

Podle ustanovení § 432 odst. 3 OZ je možné též požadovat náhradu škody; to však jen za předpokladu, že osoba, jež zákaz konkurence porušila, měla a mohla vědět, že svou činností společnost poškozuje. Dále se stanoví, že v případě, že měl a mohl vědět též ten, v jehož prospěch osoba porušující zákaz konkurence nedovoleně jednala, že jde o činnost poškozující společnost, v níž je osoba porušující zákaz konkurence členem orgánu, je povinen k náhradě škody také on.

3.4 Odpovědnost vůči akcionářům

Tato odpovědnost se dle J. Vítka týká zejména přeměn společností, kdy je obecným principem, že statutární orgány odpovídají za škodu jak společnosti, tak i akcionářům.¹⁰⁹ Odpovědnost tedy nastupuje v případě přeměn společností, čímž se má dle § 1 odst. 2 zákona č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev na mysli fúze společnosti, rozdělení společnosti, převod jmění na společníka, změna právní formy a přeshraniční přemístění sídla.

---

¹⁰⁷ LASÁK, J. Ve jménu korporace: derivativní žaloby vůči členům statutárního orgánu. *Obchodněprávní revue*, 2010, č. 3, s. 74 a násl.

¹⁰⁸ K tomu J. Vitek poznamenává, že v případě uplatnění práva na náhradu škody platí obecná promlčecí doba, která počíná běžet ode dne, kdy se společnost dozvěděla nebo mohla dozvědět o škodě, a končí nejpozději uplynutím 10 let ode dne, kdy došlo k porušení zákazu konkurence. in: VÍTEK, Jindřich. *Odpovědnost statutárních orgánů obchodních společností*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). s. 292-293. s. 237.

¹⁰⁹ VÍTEK, Jindřich. *Odpovědnost statutárních orgánů obchodních společností*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). s. 104. s.

Odpovědností se zde míní odpovědnost za škodu, jež způsobí osoby, které jsou členy orgánů¹¹⁰ společnosti, přičemž důvodem vzniku povinnosti nahradit škodu je zde porušení jejich povinností při přeměně. Tyto osoby odpovídají za škodu společně a nerozdílně a vyvinit se mohou za předpokladu, jestliže prokáží, že jednali s právem předepsanou péčí. V tomto případě je též odlišná úprava promlčení nároku plynoucího z porušení povinnosti, kdy se právo na náhradu škody promlčuje ve lhůtě 5 let ode dne, kdy se zápis přeměny do obchodního rejstříku stal účinným vůči třetím osobám.

3.4.1 Žaloba na náhradu reflexní újmy

Doktrinální pojem reflexní újmy lze vyložit jako situaci, kdy člen orgánu obchodní korporace nebo akcionář způsobí svým protiprávním jednáním obchodní korporaci újmu, v důsledku čehož dojde k poškození (jiného) akcionáře na hodnotě jeho účasti ve společnosti, čímž se má na mysli poškození na hodnotě jeho akcií, tedy že se újma projeví v majetkové sféře akcionáře snížením hodnoty jeho akcií.¹¹¹

Úpravu reflexní újmy lze nalézt v ustanovení § 213 OZ, přičemž vymáhat ji lze za podmínek, jež jsou stanoveny v občanském soudním řádu (zákon č. 99/1963 Sb.). Na rozdíl od akcionářské žaloby je aktivně legitimován akcionář, jenž tuto žalobu podává sám za sebe, tedy svým jménem a nikoli za společnost. Taktéž se akcionář nedomáhá vzniklé újmy v celém rozsahu, nýbrž pouze částky, jež odpovídá jemu vzniklé újmy na podílu. Pasivně legitimováni jsou členi volených orgánů. Dalším rozdílem proti akcionářské žalobě je skutečnost, že domáhat se náhrady škody může každý akcionář bez ohledu na výši své účasti v a. s. V tomto případě se tedy neklade podmínka, že musí jít o kvalifikovaného akcionáře jako u žaloby derivativní. „Akcionář nicméně může tuto žalobu podat pouze tehdy, pokud se vzniklé újmy (nikoliv reflexní) nedomáhá sama akciová

---

¹¹⁰ Dle ustanovení § 50 odst 1 téhož zákona též znalec nebo znalci pro přeměnu, znalec nebo znalci oceňující jmění osoby zúčastněné na přeměně a znalec přezkoumávající přiměřenost vypořádání poskytovaného ostatním společníkům při převodu jmění.

¹¹¹ Zákon o obchodních korporacích: komentář. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 16. 3. 2016]. Komentář k ustanovení § 371.

společnost (ať už přímo, nebo prostřednictvím akcionářské žaloby podle § 371 a násl.).“¹¹²

Dle J. Lasáka může soud též v řízení o žalobě o reflexní újmě rozhodnout na návrh žalobce, nebo i bez návrhu, že škůdce nemá hradit újmu přímo akcionáři, ale akciové společnosti. Takový postup musí odůvodňovat okolnosti případu, především musí být zřejmé, že se takovým opatřením vyrovná i (reflexní) újma na znehodnoceném podílu.¹¹³

3.5 Odpovědnost vůči třetím osobám

J. Vítek tuto vymezuje tak, že se jedná o odpovědnost členů statutárních orgánů vůči věřitelům společnosti (za splnění určitých podmínek) a dále o odpovědnost při nesplnění povinnosti podat insolvenční návrh.¹¹⁴ Odpovědnost členů orgánu a. s. lze dovodit z dikce ustanovení § 159 odst. 3 OZ, kde se stanoví, že povinnost ručení voleného orgánu vůči věřitelům obchodní korporace (třetím osobám) vzniká za splnění podmínek, kdy:

- vznikla škoda společnosti vlivem porušení povinnosti člena voleného orgánu při výkonu jeho funkce,
- člen orgánu vzniklou škodu společnosti nenahradil, ačkoli byl k náhradě povinen,
- věřitel (třetí osoba) se plnění na obchodní korporaci nemůže domoci.

Jsou-li všechny tyto podmínky splněny, odpovídá člen orgánu třetí osobě za dluh společnosti, a sice v rozsahu neuhrazené škody vůči společnosti. Shodně s I. Radou¹¹⁵ lze tento odpovědnostní vztah označit za závazek mimosmluvní, neboť mezi členy volených orgánů a třetími osobami neexistuje žádný smluvní vztah. Z ustanovení § 159 odst. 3 OZ právě plyne, že je člen orgánu povinen případnou škodu třetím osobám nahradit bez ohledu na to, že s nimi není ve smluvním vztahu. To lze považovat za rozumnou ochranu třetích osob a vítané posílení jejich právní pozice.

---

¹¹² Zákon o obchodních korporacích: komentář. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 21. 3. 2016]. Komentář k ustanovení § 371.

¹¹³ Tamtéž.

¹¹⁴ VÍTEK, Jindřich. Odpovědnost statutárních orgánů obchodních společností. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). s. 104. s.

¹¹⁵ RADA, Ivan., Odpovědnost funkcionářů vůči třetím osobám: zejména členů dozorčí rady, Právní rádce 4/2008, s. 4.

Dalším případem odpovědnosti členů orgánů a. s. vůči třetím osobám je situace, jež nastává v důsledku nesplnění povinnosti podat insolvenční návrh dle § 98 st. 1 InsZ. V následujícím ustanovení, tedy § 99 odst. 1 InsZ se stanoví, že osoba, která v rozporu s ustanovením § 98 nepodala insolvenční návrh, odpovídá věřiteli za škodu nebo jinou újmu, kterou způsobí porušením této povinnosti. I zde se jedná o přímou odpovědnost členů orgánů vůči věřitelům a vyplývá z logiky věci, kdy smyslem úpravy je zabránit krácení věřitele.

Odpovědnost vycházející z nesplnění povinnosti podat insolvenční návrh je odpovědností objektivní, jejíž liberační důvody jsou dle J. Kozáka¹¹⁶ dvojího druhu, a sice:

- okamžik podání návrhu neměl vliv na míru uspokojení pohledávky věřitele,
- objektivní okolnosti znemožnily odpovědné osobě návrh podat neprodleně poté, co se dozvěděla o úpadku osoby, za kterou ze zákona jedná.

Vyvinut se je tedy možné za předpokladu, že nesplnění povinnosti podat insolvenční návrh bránily objektivní okolnosti. Nakolik relevantní pro uspokojení pohledávky věřitele je podání insolvenčního návrhu v ten který okamžik, je diskutabilní, nicméně důkazní břemeno k prokázání obou důvodů pro vyvinutí nese vždy člen orgánu.

3.6 Ručení členů orgánů při úpadku obchodní korporace

Smyslem této úpravy je zabránit situaci, kdy úpadkem obchodní korporace, za nějž prokazatelně nese odpovědnost statutární orgán společnosti, který nejednal s péčí řádného hospodáře, budou kráceni její věřitelé. K tomu, aby současný, či bývalý člen statutárního orgánu a. s. ručil za splnění povinností společnosti, je třeba, aby byly kumulativně splněny tyto podmínky:

- bylo rozhodnuto, že obchodní korporace je v úpadku,
- člen, nebo bývalý člen statutárního orgánu obchodní korporace věděli nebo měli a mohli vědět, že je obchodní korporace v hrozícím úpadku,

---

¹¹⁶ Insolvenční zákon a předpisy související: Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení : komentář. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 21. 3. 2016]. Komentář k ustanovení § 99.

- v rozporu s péčí řádného hospodáře neučinili za účelem jeho odvrácení vše potřebné a rozumně předpokládatelné.

Zákon ovšem pamatuje i na případy tzv. krizových manažerů, tedy osob, které byly do funkce prokazatelně ustaveny právě za účelem odvrácení úpadku nebo jiné nepříznivé hospodářské situace a svou funkci vykonávaly s péčí řádného hospodáře. Pokud budou tito členové orgánů funkci vykonávat v souladu s péčí řádného hospodáře, povinnost ručení za závazky obchodní korporace se na ně dle ustanovení § 68 odst. 2 ZOK vztahovat nebude. O samotné povinnosti ručení pak rozhoduje soud na návrh věřitele či insolvenčního správce.

Další povinností, kterou musí v souvislosti s úpadkem obchodní korporace za určitých podmínek členové volených orgánů a. s. plnit, je povinnost vydat získaný prospěch za poslední dva roky před insolvencí. Bylo-li soudem v insolvenčním řízení rozhodnuto, že je a. s. v úpadku, přičemž toto insolvenční řízení bylo zahájeno na návrh osoby, jež není dlužníkem, členové volených orgánů jsou povinni vydat prospěch získaný ze smlouvy o výkonu funkce (též i jiný prospěch, který od a. s. obdrželi), a to za období 2 let nazpět od okamžiku právní moci rozhodnutí o úpadku. To platí pouze v případě, vyzve-li k tomu členy orgánů insolvenční správce a dále pokud věděli nebo mohli a měli vědět, že je obchodní korporace v hrozícím úpadku, a v rozporu s péčí řádného hospodáře neučinili vše potřebné k jeho odvrácení. Tato povinnost se týká rovněž bývalých členů volených orgánů, což lze považovat za rozumné opatření proti praktikám, kdy jsou do funkcí členů orgánů obchodních korporací dosazovány osoby, které mají odpovídat za jednání členů bývalých, tzv. bílí koně.

4 Odpovědnost orgánů akciové společnosti dle německé právní úpravy

4.1 Orgány akciové společnosti dle AktG

Akciová společnost je v německém právním řádu upravená zákonem č. BGBl. I p. 1089/1965, Aktiengesetz, přičemž se jedná o ukázkový typ dualistického systému správy a řízení společnosti, kdy obligatorně zřizovanými orgány jsou valná hromada (Hauptversammlung), představenstvo (Vorstand) a dozorčí rada (Aufsichtsrat).

Co se týče jejího vymezení, to je dle ustanovení § 1 AktG podobné vymezení „české“ akciové společnosti v § 243 ZOK. Akciová společnost je dle AktG společnost s vlastní právní osobností, za jejíž závazky vůči věřitelům ručí pouze do výše jmění společnosti. Dále se stanoví, že akciová společnost má základní kapitál rozložený na akcie. Akciovou společnost může dle § 2 AktG založit alespoň jedna osoba, přičemž základní kapitál činí dle § 7 AktG alespoň 50 000 EUR.

Představenstvo je statutárním orgánem, jemuž náleží obchodní vedení společnosti a má dle § 76 odst. 2 AktG jednoho či více členů. Činí-li základní kapitál více než 3 000 000 EUR, má představenstvo alespoň členy dva. Členové představenstva jsou voleni dozorčí radou a maximální délka jejich funkčního období činí 5 let.¹¹⁷ Členem představenstva může být pouze fyzická osoba, jež je plně svéprávná. Členem představenstva pak dle § 76 odst. 3 AktG nemůže být ten, kdo:

- jako opatrovanec při obstarávání svých majetkových záležitostí zcela či částečně podléhá výhradě souhlasu dle § 1903 BGB,
- na základě soudního rozhodnutí nebo vykonatelného rozhodnutí správního orgánu nesmí vykonávat povolání, profesi či živnost, jejíž předmět činnosti se částečně či zcela shoduje s předmětem činnosti obchodní korporace,
- byl odsouzen za úmyslně spáchaný trestný čin (tyto jsou taxativně vyjmenovány v ustanovení § 76 odst. 3 bodě 3 písm. a), b), c), d), e) AktG), kdy tento zákaz platí po dobu 5 let od okamžiku právní moci

---

¹¹⁷ Ustanovení § 84 odst. 1 AktG.

odsuzujícího rozsudku a do této doby se nezapočítává čas strávený ve výkonu trestu odnětí svobody.

Takto německá úprava stanoví výluky pro osoby, jež byly pravomocně odsouzeny zejména pro trestné činy v souvislosti s nesplněním povinnosti podat insolvenční návrh či s průtahy v insolvenčním řízení, porušení povinnosti vedení řádného účetnictví aj.¹¹⁸ Další omezení pro členy představenstva plyne z ustanovení § 88 AktG, kde se říká, že člen představenstva nesmí bez souhlasu dozorčí rady vykonávat funkci člena představenstva jiné společnosti, ani býti jednatelem jiné společnosti.

Orgánem kontrolním je dle AktG dozorčí rada (Aufsichtsrat), jež má 3 členy, avšak stanovy mohou určit počet vyšší. Stanoví se zde nicméně povinnost, že počet členů musí být dělitelný třemi. Nejvyšší počet členů je stanoven na 21. Toto je dle § 95 AktG odstupňováno výší základního kapitálu. Dozorčí rada je volena valnou hromadou a zaměstnanci. Na složení dozorčí rady mají zaměstnanci a. s. vliv v rámci uplatnění principu zaměstnanecké participace. Podmínky pro členství v dozorčí radě jsou podobné jako pro členství v představenstvu, členy tedy mohou být pouze fyzické, plně svéprávné osoby. Členství je naopak odepřeno tomu, kdo je již členem v deseti dozorčích radách nebo je zákonným zástupcem společnosti, jež je v závislém vztahu vůči společnosti, kde by tento vykonával funkci člena kontrolního orgánu. Taktéž nesmí být členem dozorčí rady osoba, jež je zákonným zástupcem jiné společnosti, jejíž člen představenstva či dozorčí rady je též členem představenstva v této společnosti. Ten, kdo byl v posledních dvou letech členem představenstva veřejně obchodovatelné společnosti, přičemž byl zvolen na návrh akcionářů, kteří disponují větším než 25% podílem ve společnosti, s nímž je spojeno hlasovací právo, se dle ustanovení § 100 odst. 2 bodu 4 AktG též nemůže stát členem dozorčí rady. Do náplně práce dozorčí rady patří zejména volba představenstva a následný dohled nad výkonem jeho působnosti. Dozorčí rada taktéž zastupuje společnost v řízení před soudem ve sporech se členy představenstva. Kromě uvedeného patří do působnosti dozorčí rady též schvalování roční účetní závěrky a ostatní činnosti kontrolního charakteru.

---

¹¹⁸ § 263 až 264a, § 265b až 266a, § 283 až 283d německého trestního zákoníku.

4.2 Povinnosti orgánů akciové společnosti dle AktG

Platí-li dle ZOK a OZ, že základní povinností člena voleného orgánu je povinnost jednat s péčí řádného hospodáře, pak tuto povinnost odráží v německém akciovém zákoně ustanovení § 93 odst. 1, kde se říká, že členové představenstva mají povinnost *jednat s péčí řádného a svědomitého obchodního vedoucího*.¹¹⁹ Tato povinnost péče je vyjádřením obecné povinnosti péče a normy chování v ustanovení § 276 odst. 1 věty druhé BGB a § 347 odst. 1 HGB, kde se stanoví podmínky odpovědnosti, exkulpační důvody a povinnost jednat s náležitou péčí.

V souvislosti s tímto je nutné zmínit větu druhou odst. 1 § 93 AktG, kde je zakotven právní princip *Regel für unternehmerische Entscheidungen* který známe pod názvem *pravidlo podnikatelského úsudku* též z úpravy ZOK. Toto pravidlo bylo do německého akciového zákona implementováno novelou z roku 2005,¹²⁰ přičemž tak bylo učiněno v reakci na dosavadní rozhodovací praxi soudů, zejména na rozsudek Spolkového soudního dvora ze dne 21. 4. 1997 sp. zn. II ZR 175/95, ve kterém Spolkový soudní dvůr judikoval, že povinnost k náhradě škody ze strany dozorčí rady nelze dovodit z pouhé skutečnosti, že členové tohoto orgánu neuplatnili nárok na náhradu škody vůči představenstvu společnosti.

Akciový zákon takto stanoví, že o porušení povinnosti jednat s péčí řádného a svědomitého obchodního vedoucího nejde v případě, že člen představenstva při podnikatelském rozhodování mohl z rozumných důvodů předpokládat, že na základě dostatečných (přiměřených) informací jednal v zájmu společnosti.¹²¹ Aby došlo k naplnění podmínek pravidla, tedy aby nedošlo k porušení povinnosti:

- musí jít o podnikatelské rozhodnutí,
- musí být rozhodnuto na základě přiměřených informací,
- v zájmu společnosti.

Mohl-li tedy člen orgánu rozumně předpokládat, že jednal informovaně a v zájmu společnosti, ustanovení § 93 odst. 1 věty druhé AktG říká, že k porušení povinnosti nedojde, což lze považovat za nevyvratitelnou právní domněnku. U

---

¹¹⁹ „Die Vorstandsmitglieder haben bei ihrer Geschäftsführung die Sorgfalt eines ordentlichen und gewissenhaften Geschäftsleiters anzuwenden.“

¹²⁰ Gesetz zur Unternehmensintegrität und Modernisierung des Anfechtungsrechts vom 22.09.2005 (BGBl. I S. 2802).

¹²¹ Konkrétně se zde říká: „Eine Pflichtverletzung liegt nicht vor, wenn das Vorstandsmitglied bei einer unternehmerischen Entscheidung vernünftigerweise annehmen durfte, auf der Grundlage angemessener Information zum Wohle der Gesellschaft zu handeln.“

nevyvratitelné právní domněnky nelze z povahy věci provést důkaz opakem, což U. Hüfffer odůvodňuje požadavkem na zachování právní jistoty, kterou by členové představenstva měli disponovat.¹²² Nastává zde tedy zajímavá situace, neboť i zde platí model obráceného důkazního břemene,¹²³ které je přeneseno na žalovaného člena představenstva. To lze označit za logický procesní důsledek výše popsaného institutu, neboť žalobce zpravidla nemůže disponovat všemi informacemi a materiály, které vedly k přijetí daného rozhodnutí a je tak v nepoměrně obtížnější důkazní pozici. Člen orgánu musí tedy sám prokázat, že podmínky pro nástup pravidla podnikatelského úsudku splňuje (viz výše) a v případě, že tak prokáže, stanoví se nevyvratitelná právní domněnka, že povinnost jednat s péčí řádného a svědomitého obchodního vedoucího neporušil.

Další povinností členů představenstva vyjádřenou ustanovením § 93 odst. 1 AktG je povinnost mlčenlivosti, kdy jsou členové orgánu povinni zachovávat mlčenlivost o všech skutečnostech, údajích a obchodním tajemství, se kterými během výkonu funkce přijdou do styku.

Lze shrnout, že kromě konkrétních povinností plynoucích ze stanov společnosti a smluv o výkonu funkce, jsou základní povinnosti členů orgánů v německém akciovém zákoně formulovány velice podobně jako v naší úpravě obsažené v ZOK. Ve formulaci pravidla podnikatelského úsudku lze ovšem přece jen vidět jistou odlišnost, kdy německá úprava výslovně nestanoví povinnost jednat v dobré víře a tam, kde ZOK říká, že je třeba jednat v obhajitelném zájmu společnosti, AktG říká, že je třeba jednat v zájmu společnosti. Ačkoli se tyto formulace zdají býti podobné, jsem názoru, že do množiny *obhajitelného zájmu společnosti* by mohla náležet i ta podnikatelská rozhodnutí, která by se do množiny „pouhého“ *zájmu společnosti* již vejít nemusela. Ať tak či onak, podobné úvahy nad významovými odchylkami zde nejsou až tak důležité, neboť skutečnost, zda člen orgánu jednal v zájmu společnosti, či ne, bude vždy posuzovat soud v kontextu celého případu a tyto drobné odchylky ve formulacích by po mém soudu neměly v případě nástupu odpovědnosti hrát rozhodující úlohu.

---

¹²² HÜFFER, U. Aktiengesetz. 9. neubearbeitete Aufl. München: C. H. Beck, 2010. 2021 s. s. 495.

¹²³ Vyjádřené ustanovením § 93 odst. 2 větou druhou AktG.

4.3 Pojetí odpovědnosti v německém právním řádu

V německém právním řádu je institut právní odpovědnosti, mluvíme-li o odpovědnosti soukromoprávní, zakotven v občanském zákoníku – BGB, jenž je vůči ostatním zákonům soukromého práva ve vztahu subsidiarity.

Stejně jako OZ i BGB rozlišuje mezi odpovědností za porušení smluvní a mimosmluvní povinnosti. Obecnou úpravu odpovědnosti plynoucí z porušení smluvních povinností lze nalézt v ustanovení § 276 a násl. BGB, přičemž jednotlivá specifika je možné pak nalézt u každého smluvního institutu zvlášť.¹²⁴ Úpravu odpovědnostních vztahů, jež vznikají porušení mimosmluvní povinnosti lze nalézt v ustanovení § 823 až 854 BGB. I zde se rozlišuje odpovědnost subjektivní, kdy je vyžadováno zavinění a odpovědnost objektivní s možností liberace. Zásadně však převažuje odpovědnost subjektivní. Skutkové podstaty objektivní odpovědnosti jsou pak zpravidla vyjádřeny mimo BGB, a sice ve speciálních zákonech. Tak například objektivní odpovědnost držitele motorového vozidla při autonehodě dle § 7 zákona o silničním provozu (Straßenverkehrsgesetz). Nicméně i zde je možnost liberace na základě § 7 odst. 2 v případě, že byla nehoda zapříčiněna působením vyšší moci.

4.4 Německá úprava povinnosti k náhradě škody

Pro členy orgánů akciové společnosti považují za nejdůležitější zmínit povinnost k náhradě škody (Schadenersatzpflicht) vyjádřenou v § 823 BGB. Týká-li se funkce německé úpravy práva na náhradu škody, těmi hlavními jsou vyrovnání škody (Schadenausgleich) a prevence škody (Schadensprävention).

Ve skutkové podstatě povinnosti k náhradě škody je stanoveno, že ten, kdo úmyslně či z nedbalosti svým protiprávním jednáním způsobí újmu na životě, těle, zdraví, svobodě, majetku nebo na jiném právu, je k náhradě z toho vzniknuvší újmy zavázán.¹²⁵

Způsob a rozsah náhrady škody pak stanoví § 249 odst. 1 BGB, kde se říká, že ten, kdo je povinen k náhradě škody, musí navrátit stav, jenž by byl,

¹²⁴ Například zvláštní ustanovení týkající se odstoupení a náhrady škody při porušení závazků plynoucích z kupní smlouvy v § 440 BGB.

¹²⁵ Konkrétní znění ustanovení § 823: „Wer vorsätzlich oder fahrlässig das Leben, den Körper, die Gesundheit, die Freiheit, das Eigentum oder ein sonstiges Recht eines anderen widerrechtlich verletzt, ist dem anderen zum Ersatz des daraus entstehenden Schadens verpflichtet.“

nenastala-li by k náhradě zavazující okolnost.¹²⁶ Jinými slovy se škoda nahrazuje uvedením do předešlého stavu. Není-li toto možné anebo žádá-li to poškozený, nahradí se škoda dle § 249 odst. 2 BGB penězi. Shodně je způsob a rozsah náhrady škody upraven § 2951 odst. 1 OZ.

K náhradě škody jsou členové orgánů akciové společnosti dle AktG povinni zejména v případě porušení péče řádného a svědomitého obchodního vedoucího. Ta je pro členy představenstva, jak již bylo uvedeno výše, upravena v § 93 AktG. Zde se v odst. 2 též stanoví povinnost k náhradě škody v případě jejího porušení. Pro členy dozorčí rady je povinnost jednat s náležitou péčí stanovena v § 116 AktG, kde se říká, že úprava § 93 se vyjma odst. 2 věty třetí užije na členy dozorčí rady analogicky. Dále se stanoví, že členové dozorčí rady jsou obzvlášť zavázáni k povinnosti mlčenlivosti v souvislosti s povahou velmi důvěrných informací, které obdrží v rámci výkonu své funkce.

Povinnost k náhradě škody je též stanovena pro toho, kdo v souvislosti s výkonem funkce člena představenstva, dozorčí rady, prokuristy nebo zmocněnce jednal úmyslně ke škodě společnosti nebo jejích akcionářů.

Lze uzavřít, že jak členové představenstva, tak členové dozorčí rady jsou povinni jednat s péčí řádného a svědomitého obchodního vedoucího a pakliže jednají v rozporu s touto povinností, musí společnosti nahradit vzniknuvší újmu. Je-li sporné, zda takto členové orgánů jednali, uplatní se zásada obrácení důkazního břemene, kdy toto leží na členech samotných. Zároveň ovšem AktG pamatuje na možnost korektivu v podobě *Regel für unternehmerische Entscheidungen*,¹²⁷ který pro případ, že člen orgánu jednal informovaně a v zájmu společnosti, ačkoli jeho podnikatelské rozhodnutí mohlo mít negativní vliv na hospodářský výsledek společnosti, stanoví nevyvratitelnou právní domněnku, že jednal s péčí řádného a svědomitého obchodního vedoucího a k povinnosti náhrady škody tak zavázán není.

---

¹²⁶ Konkrétní znění ustanovení § 249 odst. 1: „Wer zum Schadensersatz verpflichtet ist, hat den Zustand herzustellen, der bestehen würde, wenn der zum Ersatz verpflichtende Umstand nicht eingetreten wäre.“

¹²⁷ Pravidlo podnikatelského úsudku

Závěr

V předkládané práci jsem se zaměřil na odpovědnost volených orgánů akciové společnosti, tedy představenstva, statutárního ředitele, dozorčí rady a správní rady. V zásadě jsem v práci nerozlišoval mezi orgány statutárními a orgány kontrolními. Tam, kde se stanovené povinnosti týkaly pouze některých orgánů, jsem toto uvedl a blíže specifikoval. Pro bližší zpracování tématu odpovědnosti orgánů a. s. jsem musel nejdříve část práce věnovat vymezení jejich práv a povinností a zejména oblasti působnosti volených orgánů dle zákona o obchodních korporacích. Základní povinností členů volených orgánů, jež vychází přímo ze zákona, je povinnost jednání s péčí řádného hospodáře. Pod tuto dle zákona o obchodních korporacích spadá též povinnost loajality, mlčenlivosti a zákaz konkurenčního jednání. Zákon nejčastěji spojuje nástup sankce právě s porušením této povinnosti.

Zákon o obchodních korporacích zakotvuje též pravidlo podnikatelského úsudku, které dává možnost „záchrany“ členům orgánů, v případě, kdy jednali informovaně, v dobré víře ve prospěch společnosti, ačkoli dané rozhodnutí mohlo vést například k nepříznivým hospodářským výsledkům. To lze označit za krok dobrým směrem. Posiluje se tak ochota riskovat, jež je pro rozvoj podnikání nezbytná a členům orgánů tak do značné míry „uvolňuje ruce“. Absolutní povinností nicméně zůstává povinnost loajality, jež je jakýmsi všeobjímajícím principem, který musí být zachovávaný při veškerém jednání za společnost.

V případě pochybností, zda člen jednal s náležitou péčí, se uplatní zásada obrácení důkazního břemene, jež nese člen orgánu a tento tak musí před soudem své napadené jednání patřičně odůvodnit. Neunese-li toto důkazní břemeno, soud může výši náhrady škody též moderovat, neboť úprava připouští možnost snížení výše náhrady. Taktéž může soud rozhodnout, že povinnost nést důkazní břemeno po členu orgánu nelze spravedlivě považovat. V tomto ohledu lze úpravu ve vztahu k právům a povinnostem členů volených orgánů považovat za příznivou.

Co se samotné odpovědnosti týče, i té jsem věnoval zvláštní kapitulu práce, kde jsem se zabýval jejím vymezením v teoretickoprávní rovině. V zásadě lze říci, že nový občanský zákoník přichází se staronovým konceptem pojetí odpovědnosti, kdy se opouští pojetí odpovědnosti jako hrozby sankcí. Toto pojetí spojuje nástup odpovědnosti až s porušením právní povinnosti. Nový občanský zákoník se naopak přiklání k pojetí odpovědnosti v duchu tradic antické a

křesťanské civilizace, podle nichž člověk odpovídá za své jednání v plném rozsahu, a odpovídá tedy především za to, že se chová řádně, po právu a že splní své povinnosti.¹²⁸ Akcentuje se tak pojetí odpovědnosti jako odpovědnosti za řádné chování, z čehož plyne zejména motivační a prevenční funkce.

Odpovědností volených orgánů a. s. jsem se zabýval zejména vůči společnosti, což lze v obchodní korporaci považovat za nejčastější formu odpovědnostního vztahu. Okrajově jsem se též zabýval odpovědností členů orgánů vůči třetím osobám a akcionářům – akcionářskou žalobou a žalobou na náhradu reflexní újmy.

Poměrně hojně diskutovaným tématem v souvislosti s touto problematikou je omezení nebo úplné vyloučení odpovědnosti za škodu, a to jednak ex ante, jednak ex post. K tzv. udělení absolutoria je ovšem po mém soudu třeba přistupovat opatrně a klaním se spíše k názoru, že pakliže je limitace odpovědnosti přípustná, její úplné vyloučení možné není. Tato otázka zaznívá zejména v souvislosti s novou právní úpravou smluvního vypořádání újmy obsaženou v zákoně o obchodních korporacích. Jsem toho názoru, že právě zde určitá forma limitace náhrady škody možná je, nicméně sjednané plnění ve prospěch společnosti by pak nemělo být významně sníženo bez obhajitelného důvodu.

V kapitole věnované komparaci české úpravy odpovědnosti orgánů akciové společnosti s úpravou německou jsem se věnoval odpovědnosti soukromoprávní dle německého občanského zákoníku, přičemž jsem následně rozebral zejména povinnost k náhradě škody, jíž jsou vázáni členové volených orgánů v případě, že poruší povinnost stanovenou německým akciovým zákonem – jednat s péčí řádného a svědomitého obchodního vedoucího. Německou úpravu náhrady škody považuji za komplexnější, nicméně poměrně obtížně uchopitelnou, neboť je roztržena v celém německém občanském zákoníku a zejména pak v dalších speciálních zákonech. Principy, ze kterých tato úprava vychází, jsou však obdobné, jako ty, ze kterých vychází úprava obsažená v novém občanském zákoníku a zákoně o obchodních korporacích.

Úpravu odpovědnosti orgánů akciové společnosti považuji za srozumitelnou a přehlednou, a ačkoli zde panují nejasnosti a některé otázky jsou stále nevyřešené, dovoluji si vyjádřit souhlas s názorem J. Kožiaka, který říká, že úprava v obchodním zákoníku již neodpovídala moderním představám o regulaci

---

¹²⁸ Důvodová zpráva k novému občanskému zákoníku, výklad k ustanovení § 24.

problematiky obchodních korporací, přičemž zákon o obchodních korporacích se snaží napravit tento stav a přiblížit legislativu více vyspělým západním právním řádům.¹²⁹

---

¹²⁹ KOŽIAK, Jaromír. Pravidlo podnikatelského úsudku v návrhu zákona o obchodních korporacích (a zahraničních právních úpravách). *Obchodněprávní revue*. 2012, roč. 4, č. 4, s. 109.

Resumé

In this thesis, I focused on the responsibility of joint-stock company. The opening part of the thesis is dedicated to the joint-stock company and its organs from general point of view.

The next part of this master thesis deals with basic duties of members of elected organs the obligation to conduct due diligence, with certain standard of care and the duty of loyalty.

The third chapter describes basic principles in the area of responsibility in corporate law. I focused then on the duty of due diligence. In this point I dealt with Business Corporations Act which establishes the business judgment rule. This rule gives an option of the "safe harbour" for members of joint-stock company.

The last chapter – a comparative part – deals with german area of responsibility of joint-stock company and its organs and tries to describe differences between czech and german area of responsibility.

Seznam použité literatury a zdrojů

Odborná literatura

- BĚLOHLÁVEK, Alexander J. Komentář k zákonu o obchodních korporacích. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-4510.
- ČERNÁ, Stanislava. Obchodní právo. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2006. ISBN 80-7357-164-1.
- DĚDIČ, Jan. Akciové společnosti. 7., přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012, xxv, 672 s. Beckova edice právo a hospodářství. ISBN 978-80-7400-404-9.
- DVOŘÁK, Tomáš. Akciová společnost a Evropská společnost. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2005. ISBN 9788073571207.
- ELIÁŠ, Karel, Jarmila POKORNÁ a Miroslava BARTOŠÍKOVÁ. Kurs obchodního práva: právnické osoby jako podnikatelé. 5. vyd. Praha: C.H. Beck, 2005. Beckovy právnické učebnice. ISBN 80-7179-391-4.
- ELIÁŠ, Karel, Jarmila POKORNÁ a Tomáš DVOŘÁK. Kurs obchodního práva: obchodní společnosti a družstva. 6. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2010, xxxv, 503 s. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-048-5.
- HURDÍK, Jan. Institucionální pilíře soukromého práva v dynamice vývoje společnosti. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2007. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7179-379-3.
- HURDÍK, Jan. Právnické osoby a jejich typologie. 2., dopl. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2009, xi, 108 s. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-168-0.
- HÜFFER, U. Aktiengesetz. 9. neubearbeitete Aufl. München: C. H. Beck, 2010. 2021 s. ISBN 978-3-406-60077-7. s. 495.

- KINCL, Jaromír, Michal SKŘEJPEK a Valentin URFUS. Římské právo. Dot. 2. dopl. a přeprac. vyd. (C.H. Beck dot. 1. vyd.). Praha: C.H. Beck, 1997, xxii, 386 s. Beckovy právnické učebnice. ISBN 80-7179-031-1.
- KNAPP, Viktor. Některé úvahy o odpovědnosti v občanském právu. Praha: Stát a právo, 1956.
- KNAPP, Viktor. Teorie práva. Vyd. 1., 3. dot. Praha: C.H. Beck, 1995, xvi, 247 s. Beckovy právnické učebnice. ISBN 80-7179-028-1.
- PELIKÁNOVÁ, Irena. Obchodní právo. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, 356 s. ISBN 978-80-7357-714-8.
- RABAN, Přemysl. Občanské právo hmotné: relativní majetková práva. Brno: Václav Klemm, 2013. ISBN 978-80-87713-10-5.
- REISER, VEIL. Recht der Kapitalgesellschaften. 6. Auflage 2015. Buch. Rund 880 S. In Leinen Vahlen. ISBN 978-3-8006-4912-9.
- ROZEHNAL, Aleš. Obchodní právo. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. Právnické učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-524-1.
- SCHMIDT, Karsten, Marcus LITER. Aktiengesetz : Kommentar. 2. neu bearbeitete und erweiterte Auflage. Köln: O. Schmidt, 2010.
- VÍTEK, Jindřich. Odpovědnost statutárních orgánů obchodních společností. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, 374 s. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-862-6.
- Zákon o obchodních korporacích: komentář. 1. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013, xiv, 994 s. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-480-3.

Odborná časopisecká literatura

- BEZOUŠKA, P. Souznění pravidla péče řádného hospodáře a podnikatelského úsudku. ihned.cz. [online]. 18. 1. 2014 [cit. 2016-03-06]. Dostupné z: <http://domaci.ihned.cz/obcansky-zakonik/c1-58790190-souzneni-pravidla-pece-radneho-hospodare-a-podnikatelskeho-usudku>

- ČECH, P. Péče řádného hospodáře a povinnost loajality. Právní rádce, 2007, č. 3, s. 5.
- ČECH, Petr. Péče řádného hospodáře a povinnost loajality. Právní rádce [online]. 29. 3. 2007. Dostupné z: <http://pravnicadce.ihned.cz/c1-20768350-pece-radneho-hospodare-a-povinnost-loajality>
- ČERNÁ, S. Ještě k ručení vlivné a ovládající osoby za porušení povinnosti odvracet hrozící úpadek. Obchodněprávní revue. 2013. č. 6, s. 169.
- HAVEL, Bohumil. A ještě k tzv. absolutoriu a také přenosu obchodního vedení na správní radu. Obchodněprávní revue. 2013, roč. 5, č. 6, s. 171-175.
- LASÁK, J. Ve jménu korporace. Derivativní žaloby vůči členům statutárních orgánů. Obchodněprávní revue, 2010, č. 3 s. 75.
- OBERTO VÁ, Alice. Postavení člena představenstva po rekodifikaci. epravo.cz. [online]. 4. 7. 2012 [cit. 2016-03-02]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/postaveni-clena-predstavenstva-po-rekodifikaci-i-83961.html>
- PRIELOŽNÝ, Milan. Diskvalifikace (nejen) člena statutárního orgánu po rekodifikaci. Právní rádce. 2012, č. 10, s. 27.
- RADA, Ivan., Odpovědnost funkcionářů vůči třetím osobám: zejména členů dozorčí rady, Právní rádce 4/2008, s. 4.
- RADA, Ivan., Odpovědnost funkcionářů společnosti, Právní rádce. č. 4/2008, s. 6.
- RADA, Ivan. Stručně k dozorčí radě, povinnostem a odpovědnosti jejích členů. DHK, [online]. 16. 4. 2008. Dostupné z: <http://www.radapartner.cz/assets/clanky/08.pdf>

Právní předpisy

- Zákon č. 1/1863 ř. z., všeobecný obchodní zákoník (Allgemeines Handelsgesetzbuch)
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
- Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)
- Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)
- Zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev
- Německý akciový zákon z 6. 9. 1965, Aktiengesetz, ve znění pozměňujícího zákona z 22. 12. 2015 (BGBl. I S. 2565)
- Německý obchodní zákoník z 10. 5. 1897, Handelsgesetzbuch, ve znění pozměňujícího zákona z 11. 3. 2016 (BGBl. I S. 396)
- Německý občanský zákoník z 18. 8. 1896, Bürgerliches Gesetzbuch, ve znění pozměňujícího zákona z 11. 3. 2016 (BGBl. I S. 396).
- Švýcarský občanský zákoník (Schweizerisches Zivilgesetzbuch) z 10. 12. 1907

Judikatura

- Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 496/2014 ze dne 24. 2. 2015
- Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 4276/2009 ze dne 30. 3. 2011
- Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 3009/2007 ze dne 27. 1. 2009
- Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 5 Tdo 94/2006 ze dne 5. 4. 2006
- Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 5 Tdo 1412/2007 ze dne 27. 8. 2008
- Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 5 Tdo 976/2014 ze dne 24. 9. 2014
- Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 1436/2014 ze dne 31. 8. 2015
- Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 665/2006 ze dne 28. 6. 2007
- Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Odo 540/2004 ze dne 27. 4. 2005

- Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 1417/2006 ze dne 29. 7. 2008
- Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 23 Cdo 3495/2008 ze dne 23. 6. 2010
- Rozsudek Spolkového soudního dvora Spolkové republiky Německo sp. zn. II ZR 175/95 ze dne 21. 4. 1997

Ostatní

- Právní informační systém ASPI a v něm obsažená komentářová literatura
- Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
- Důvodová zpráva k zákonu č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech
- Internetové portály:
  - <http://www.epravo.cz>
  - <http://www.pravniradce.ihned.cz>
  - <http://www.pravni prostor.cz>